

VISOKA ŠOLA ZA VARSTVO OKOLJA

DIPLOMSKO DELO

**Analiza delovanja mreže REUSE centrov v Sloveniji in
primerjava z Evropsko mrežo RREUSE**

LEA VODIŠEK

Velenje, 2012

VISOKA ŠOLA ZA VARSTVO OKOLJA

DIPLOMSKO DELO

**Analiza delovanja mreže REUSE centrov v Sloveniji in
primerjava z Evropsko mrežo RREUSE**

LEA VODIŠEK
Varstvo okolja in ekotehnologije

Mentorica: doc. dr. Cvetka Ribarič Lasnik
Somentorica: dr. Marinka Vovk

Velenje, 2012

Priloga 2: Sklep o diplomskem delu

Številka: 726-43/2011-2

Datum in kraj: 24. 10. 2011, Velenje

Na podlagi Diplomskega reda

izdajam

SKLEP O DIPLOMSKEM DELU

Študentu-ki VŠVO

Lei Vodišek

se dovoljuje izdelati diplomsko delo pri predmetu: Vpliv industrije na okolje

Mentor-ica: doc. dr. Cvetka Ribarič Lasnik

Somentor-ica: dr. Marinka Vovk

Naslov diplomskega dela v slovenskem jeziku: Analiza delovanja mreže REUSE centrov v Sloveniji in primerjava z evropsko mrežo RREUSE

Naslov diplomskega dela v angleškem jeziku: Analysis of the network REUSE centers in Slovenia and comparison with the European network RREUSE

Diplomsko delo je potrebno izdelati skladno z Navodili za izdelavo diplomskega dela.

Pravni pouk: Zoper ta sklep je možna pritožba na Senat v roku 3 delovnih dni.

Dekanica
doc. dr. Natalija Špeh

Izjava o avtorstvu

Diplomsko delo je rezultat mojega lastnega dela. Vsi privzeti podatki so citirani skladno z mednarodnimi pravili o ravnanju avtorskih pravic.

Lea Vodišek

Diplomsko delo sem izdelala pod mentorstvom doc. dr. Cvetke Ribarič Lasnik na Visoki šoli za varstvo okolja in somentorstvom dr. Marinke Vovk z Tehnološkega centra za aplikativno tehnologijo iz Celja.

Zahvala

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Cvetki Ribarič Lasnik in somentorici dr. Marinki Vovk za strokovno pomoč pri izdelavi diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi vsem anketiranim osebam za sodelovanje pri anketiranju.

Iskrena hvala dr. Boštjanu Grabnerju in Nataši Žerovnik za vso pomoč in prijazno podporo.

Zahvaljujem se tudi fantu Mitju, staršem, Mitjevi družini ter prijateljem za vso dano podporo med študijem in spodbudo pri pisanju diplomskega dela.

Hvala!

Vodišek L.: Analiza delovanja mreže REUSE v Sloveniji in primerjava z Evropsko mrežo RREUSE. Visoka šola za varstvo okolja, Velenje 2012.

IZVLEČEK

Gospodarjenje z odpadki se dotika različnih ravni našega vsakdana, čeprav se tega sploh ne zavedamo. Še nedolgo nazaj je bilo potrebno odpadke za čim nižjo ceno odstraniti in odložiti na odlagališča. Podatki kažejo, da v Sloveniji še vedno odložimo preveliko količino odpadkov, katerih del bi lahko izrabili kot surovine. Vendar danes odpadki že niso več obravnavani kot smeti, temveč so snovi in predmeti, ki jih lahko ponovno uporabimo, predelamo oziroma recikliramo.

V diplomski nalogi smo predstavili način delovanja centrov ponovne uporabe. Ugotovili smo, da imamo v Sloveniji trenutno tri delujoče centre ponovne uporabe in sicer v Rogaški Slatini, Tepanju in Vojniku. V fazi nastajanja je še šest centrov ponovne uporabe (Kranj, Velenje, Ljubljana, Trebnje, Trbovlje, Miklavž na Dravskem polju). S primerjavo slovenske mreže REUSE z evropsko mrežo RREUSE smo ugotovili, da je njuno delovanje primerljivo in da obe delujeta po enakem vzorcu. Glede na socialne, okoljske in ekonomske kriterije centri ponovne uporabe ustvarjajo nova delovna mesta in hkrati usposablajo in zaposlujejo ljudi iz ranljivih ciljnih skupin. V Sloveniji imamo, za razliko od tujine, samo neprofitne centre ponovne uporabe, dobiček katerih gre za delno kritje stroškov, nastalih za delovanje centrov. Značilnost naših CPU-jev je, da kosovne odpadke in drugo opremo preusmerijo iz odlagališč ter jih očistijo, popravijo in prodajo po simboličnih cenah. V tujini na podoben način delujejo tudi ostale organizacije in mreže (Karitas, Rdeči križ, itd...).

Mnenje slovenske javnosti o centrih ponovne uporabe v Sloveniji smo raziskali z uporabo anketnega vprašalnika. Na podlagi zbranih in analiziranih anket smo ugotovili, da ljudje poznajo centre ponovne uporabe, vendar menijo, da smo Slovenci premalo ekološko naravnani. Center ponovne uporabe bi obiskala večina anketiranih oseb, le malo je takih, ki centrov ponovne uporabe ne bi obiskalo in so jim tovrstni centri nepomembni. Anketiranci centre ponovne uporabe sprejemajo pozitivno in v njih vidi ekološko in socialno korist.

Ključne besede: odpadki, center ponovne uporabe, socialno podjetništvo, ponovna uporaba, REUSE mreža, varovanje okolja

Vodišek L.: Analysis of the network REUSE centers in Slovenia and comparison with the European network RREUSE. Visoka šola za varstvo okolja, Velenje 2012.

ABSTRACT

Waste management is touching different levels of our everyday life, even if we are not aware of it. Not so long ago it was necessary to remove waste for price as low as possible and disposed of in landfills. The data shows that in Slovenia too much waste is still disposed, part of which could be used as a raw material. But, today waste is no longer considered as garbage, but as substances and items that can be reused, processed or recycled.

In our thesis we have presented reuse centers. We found that in Slovenia there are currently three operational centers in Rogaška Slatina, Tepanje and Vojnik. Comparison of the Slovenian REUSE network with the European RREUSE shows that they both operate according to the same pattern. According to social, environment and economic criteria reuse centers create jobs and also train and employ people from vulnerable target groups. In Slovenia there are, unlike Europe, only non-profit reuse centers. Profit is used to cover part of the costs incurred with the operation of the centers. Feature of our reuse centers is that they divert usable waste from landfills and they clean, repair and sell them for a symbolic price.

We used the questionnaire to research a public opinion about reuse centers in Slovenia. Based on surveys collected and analyzed we found out that people are familiar with reuse centers, but consider that we are insufficient ecologically oriented. Reuse centers would visit most of the interviewed persons. Only few of them wouldn't visit reuse centers and they think that they are insignificant. Interviewers accept reuse centers positively and they see their ecological and social benefit.

KEY WORDS: waste, reuse center, social entrepreneurship, REUSE network, protecting the environment

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	KLJUČNI POJMI, KRATICE	2
2.1	RAZLAGA KLJUČNIH POJMOV	2
2.2	KRATICE.....	3
3	NAMEN IN CILJI DIPLOMSKE NALOGE	4
3.1	NAMEN	4
3.2	CILJI.....	4
3.3	HIPOTEZE	4
3.4	METODE DELA.....	4
4	PREGLED OBJAV / TEORETIČNA IZHODIŠČA	5
4.1	SOCIALNO PODJETNIŠTVO.....	6
	Zakon o socialnem podjetništvu (ZSocP)	7
5	CENTRI PONOVNE UPORABE	9
5.1	EVROPSKA MREŽA RREUSE.....	11
5.2	CENTRI PONOVNE UPORABE V SLOVENIJI.....	12
5.1.1	Center ponovne uporabe Rogaška Slatina	14
5.1.2	Center ponovne uporabe Kranj.....	15
5.1.3	Center ponovne uporabe Trebnje	16
5.1.4	REUSE kotiček Miklavž na Dravskem polju	17
5.1.5	Center ponovne uporabe Trebnje	17
5.1.6	Center ponovne uporabe Ljubljana	17
5.1.7	Center ponovne uporabe Celje	18
5.1.8	Center ponovne uporabe Velenje	20
6	VIDIKI DELOVANJA REUSE MREŽE	21
6.1	EKONOMSKI VIDIKI PONOVNE UPORABE	21
	Stroški in dobiček centrov ponovne uporabe	22
6.2	SOCIALNI VIDIK PONOVNE UPORABE	23
6.3	OKOLJSKI VIDIK PONOVNE UPORABE	24
7	REZULTATI ANKET IN INTERPRETACIJA REZULTATOV	25
7.1	REZULTATI IN ANALIZA RAZISKAVE.....	25
8	ZAKLJUČEK	33
9	SKLEPI	34
10	VIRI	35

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Število zaposlenih v centrih ponovne uporabe in število mrež v državi	21
Preglednica 2: Spol anketiranih oseb.....	25
Preglednica 3: Območja bivanja anketiranih oseb	26
Preglednica 4: Mnenje anketirancev glede na izobrazbo	29

KAZALO SLIK

Slika 1: Lestvica ravnanja z odpadki.....	6
Slika 2: Osnovni delovni proces v CPU	9
Slika 3: Evropska RREUSE mreža	12
Slika 4: Logotip centrov ponovne uporabe v Sloveniji.....	13
Slika 5: Mreža centrov ponovne uporabe v Sloveniji	14
Slika 6: Center ponovne uporabe Rogaška Slatina	15
Slika 7: Zabojujnik za potrebe ponovne uporabe v Kranju.....	16
Slika 8: Bodoči center ponovne uporabe Trebnje	16
Slika 9: Zbirni Center Miklavž	17
Slika 10: Načrt postavitve CPU Ljubljana.....	18
Slika 11: Center ponovne uporabe Vojnik.....	19
Slika 12: Obnovitvena dela v CPU Vojnik	19
Slika 13: Bodoči Center ponovne uporabe Velenje.....	20
Slika 14: Primer cen REUSE izdelkov v CPU Rogaška Slatina	22
Slika 15: Starost anketiranih oseb	25
Slika 16: Stopnja izobrazbe anketiranih oseb	26
Slika 17: Primerjava mnenj o ekološki naravnosti Slovencev glede na spol anketiranih oseb	27
Slika 18: Vprašanje: Ali ste že slišali za centre ponovne uporabe?	27
Slika 19: Vprašanje: Če je odgovor DA, kje ste izvedeli za CPU?	28
Slika 20: Vprašanje: Menite, da bi bilo dobro imeti CPU v vašem kraju?.....	28
Slika 21: Vprašanje: Kje bi bilo najbolj primerno mesto za center ponovne uporabe?	30
Slika 22: Vprašanje: Kaj bi po vašem mnenju doprinesel CPU vašemu kraju in okolici?.....	30
Slika 23: Obisk centrov ponovne uporabe: bi obiskali CPU (A), so obiskali CPU (B)31	
Slika 24: Razlogi zakaj bi / ne bi anketirane osebe obiskale center ponovne uporabe	32

KAZALO PRILOG

PRILOGA A: Anketni vprašalnik o poznavanju centrov ponovne uporabe

1 UVOD

V današnjem svetu predstavljajo odpadki zelo velik problem v družbi. Njihovo nastajanje je zaradi napredka industrije in hitrega načina življenja iz dneva v dan večje. Potrošniška miselnost ima velik zelo vpliv na nastajanje odpadkov, saj uporabnik zaradi novejših izdelkov velikokrat zavrže starejši še uporaben izdelek.

Keuc ugotavlja (Keuc idr. 2005, str. 9), da je v preteklih desetletjih politika Evropske unije ogromno prispevala na področju odpadkov, vse od urejanja pravnega statusa, predpisovanja standardov ravnanja, uvajanja mehanizmov nadzora, prestrezanja onesnaževanja in identifikacije prednostnih skupin. Eden od njihovih ukrepov je zmanjšati trend rasti količine odpadkov in jih usmeriti v učinkovito preprečevanje in zmanjševanje nastajanja odpadkov na ravni celotne družbe. Slovenija je glede izvajanja ukrepov v zaostanku. Glavni razlog za zaostanek je v slabo in pozno načrtovanje ukrepov ter velik razkorak med zapisanimi ukrepi in dejanskimi izvajanjem. Posledica tega so slabo urejena odlagališča ter odsotnost snovne infrastrukture za ločevanje, zbiranje, ponovno uporabo in snovno predelavo odpadkov. Trenutno stanje nam kaže, da za gospodarjenje z odpadki niso dovolj le dosedanje ukrepi (predpisi in programi na papirju, naprave za ravnanje z odpadki in obvezno poročanje). Za omilitev naraščanja količin vseh vrst odpadkov so potrebni številni dodatni ukrepi, ki jih mora spremljati inovativnost in ustvarjalnost ter so hkrati podprti z aktivno udeležbo vseh akterjev politike ravnanja z odpadki - od državljana do vlade.

Enega od glavnih pristopov k obravnavi odpadkov uveljavlja Direktiva o ravnanju z odpadki (2008/98/EC), ki pravi, da so odpadki vir surovin.

V preteklosti smo zavržene izdelke odvrgli na odlagališčih, danes jih zaradi ozaveščenosti prebivalstva in strogih zakonskih zahtev poskušamo v celoti ali delno vrniti nazaj v uporabo, kar postaja vse bolj pomembno pri preusmerjanju odpadkov iz odlagališč. Takšno nalogo že več let opravljajo različni REUSE centri po vsem svetu. Prvi takšen center v Sloveniji je bil ustanovljen aprila 2010 (Center ponovne uporabe Rogaška Slatina) in je nastal pod vodstvom Tehnološkega centra za aplikativno tehnologijo (EKO-TCE). Kljub njegovemu kratkemu delovanju je Center ponovne uporabe pomemben pokazatelj, da je ustanovitev teh centrov dobrodošla in potrebna novost na področju varovanja okolja.

Maja 2011 sem se aktivno vključila v aktivnosti projekta »Vzpostavitev pogojev za delovanje mreže REUSE centrov z zelenimi delovnimi mesti«, najprej v času opravljanja praktičnega usposabljanja in kasneje kot tehnična sodelavka na Inštitutu za okolje in prostor.

2 KLJUČNI POJMI, KRATICE

2.1 RAZLAGA KLJUČNIH POJMOV

Center ponovne uporabe

je socialno podjetje, ki v Sloveniji zaposluje težje zaposljive osebe. Ukvarja se s prevzemom rabljene opreme (pohištvom, gospodinjsko opremo, opremo za šport in prosti čas, ...), s procesi diagnostike, s popravili in obnovo z namenom zagotovitve ponovne uporabe (ORZ, Promocija centrov...).

Evropska mreža RREUSE

je evropski okvir za socialna podjetja z dejavnostmi ponovne uporabe, popravil in recikliranja. Člani RREUSE so nacionalne in regionalne mreže socialne ekonomije, ki združujejo tako socialne kot okoljske cilje (ORZ, Slovenija odslej...).

Komunalni odpadki

so odpadki iz gospodinjstev in drugi odpadki, ki so po svoji naravi in sestavi podobni gospodinjstvom (ARSO, Komunalni odpadki).

Odpadek

je določena snov ali predmet, ki ga njegov povzročitelj ali druga oseba, ki ima snov ali predmet v posesti, zavrže, namerava ali mora zavržiti (Zakon o varstvu okolja, Uradni list RS, št. 41/04, 20/06, 39/06, 70/08, 108/09).

Ponovna uporaba

je postopek pridobivanja materialov oziroma energijskih virov iz odpadkov (ARSO, Ponovna uporaba...).

Ravnanje z odpadki

Ravnanje z odpadki zajema zbiranje, prevažanje, predelavo in odstranjevanje odpadkov, vključno s kontrolo ravnanja ter okoljevarstvenimi ukrepi po zaključku delovanja objekta ali naprave za predelavo ali odstranjevanje odpadkov (Pravilnik o ravnanju z odpadki, Uradni list RS, št. 32/92 in 1/96).

Recikliranje

je obdelava odpadnih snovi za ponovno uporabo kot sekundarnih surovin (Lah 2002, str. 165).

Snovna izraba odpadkov

je neposredna uporaba odpadnih snovi kot surovin v drugem procesu ali uporaba odpadnih snovi pri proizvodnji sekundarnih surovin (Samec 2005, str. 36).

Socialno podjetništvo

je oblika podjetništva, ki krepi družbeno solidarnost in kohezijo, spodbuja sodelovanje ljudi in prostovoljno delo. Primarni cilj te oblike podjetništva je ustvarjanje novih delovnih mest za **ranljive skupine ljudi**, ki imajo manjše možnosti zaposlovanja (starejši delavci, iskalci prve zaposlitve, bivši uporabniki drog, bivši kaznjenci, Romi, osebe s posebnimi potrebami, gibalno ovirane osebe...). Poleg ustvarjanja delovnih mest je značilnost socialnih podjetij tudi opravljanje družbeno koristnih dejavnosti (socialni turizem, ekološka pridelava hrane, mladinsko delo, pravična trgovina, promocija zdravega načina življenja, ipd.) (Socialni inkubator, O socialnem...).

Zbirni center

je pokrit ali nepokrit prostor, urejen in opremljen za ločeno zbiranje ter začasno hranjenje vseh vrst ločenih frakcij, kjer povzročitelji komunalnih odpadkov iz širše okolice izvajalcu javne službe prepuščajo te frakcije in kosovne odpadke (Snaga, Zbirni center).

2.2 KRATICE

ARSO Agencija Republike Slovenije za okolje

BDP Bruto domači proizvod

CPU Center ponovne uporabe

EKO-TCE Tehnološki center za aplikativno tehnologijo

ESS Evropski socialni sklad

EU Evropska unija

IOP Inštitut za okolje in prostor

MOP Ministrstvo za okolje in prostor

ORZ Okoljsko raziskovalni zavod

ZEG Zveza ekoloških gibanj Slovenije

ZSocP Zakon o socialnem podjetništvu

3 NAMEN IN CILJI DIPLOMSKE NALOGE

3.1 NAMEN

Namen diplomske naloge je ugotoviti stanje lokacij novonastalih centrov ponovne uporabe v Sloveniji, pregledati stališča in mnenja javnosti o centrih ponovne uporabe ter opraviti medsebojno primerjavo tehničnih lastnosti posameznih lokacij bodočih centrov ponovne uporabe z Evropsko mrežo RREUSE. Na podlagi zbranih rezultatov bomo ugotovili ali centri ponovne uporabe v Sloveniji lahko konkurirajo na trgu dela in prodaje.

3.2 CILJI

Cilji diplomske naloge so:

- predstavitev centrov ponovne uporabe v Sloveniji;
- predstavitev evropske mreže RREUSE;
- ugotoviti poznavanje in pomembnost centrov ponovne uporabe v Sloveniji z naključnim anketiranjem na različnih območjih Slovenije;
- raziskava javnega mnenja z izvedbo ankete.

3.3 HIPOTEZE

V diplomskem delu smo postavili naslednje hipoteze:

H1: Mnenje anketiranih oseb o centrih ponovne uporabe v Sloveniji so pozitivna.

H2: Mnenje anketiranih oseb o centrih ponovne uporabe se razlikuje glede na stopnjo izobrazbe anketirancev.

H3: Ljudje bi obiskovali centre ponovne uporabe in koristili njihove storitve.

H4: Slovenska REUSE mreža dosega socialne, okoljske in ekonomske kriterije Evropske RREUSE mreže.

3.4 METODE DELA

Diplomsko nalogo smo izdelali po naslednjih metodah:

- deskriptivna metoda: pri diplomski nalogi bomo izvedli pregled strokovne literature in zakonodaje na področju preventivnih dejavnosti ravnanja z odpadki ter ponovne uporabe;
- komparativna metoda: primerjava posameznih lokacij bodočih REUSE centrov (medsebojna primerjava tehničnih lastnosti posameznih lokacij bodočih REUSE centrov) z mrežo RREUSE;
- kavzalna metoda: z anketiranjem bomo prišli do podatkov o mnenju slovenske javnosti o centrih ponovne uporabe v Sloveniji;
- terensko delo: ugotovitev dejanskega stanja posameznih lokacij bodočih REUSE centrov v Sloveniji.

4 PREGLED OBJAV / TEORETIČNA IZHODIŠČA

Gospodarjenje z odpadki se dotika različnih ravni našega vsakdana, čeprav se tega sploh ne zavedamo. Proizvodnja izdelkov se še vedno večinoma začne s pridobivanjem surovin iz naravnih virov, ki vstopajo v proizvodne procese, iz njih nastanejo embalaža in izdelki, ki dosežejo uporabnike, ter ob koncu svoje življenjske dobe postanejo nekaj, kar imenujemo odpadek. Odpadkov je vedno več, ker obdobje uporabe postaja vedno krajše in ker je vedno več tudi izdelkov za enkratno uporabo (Oblak 2005, str. 3).

Še nedolgo nazaj je bilo potrebno odpadke za čim nižjo ceno odstraniti in odložiti na odlagališča. Danes odpadki niso več obravnavani kot smeti, temveč so snovi ali predmeti, ki jih lahko ponovno uporabimo, predelamo oziroma recikliramo. Odpadki torej predstavljajo uporaben gospodarski vir.

Radonjič (2008) ugotavlja, da so bile okoljske politike držav Evropske unije na določenih področjih v preteklem obdobju uspešne pri kontroliranju tradicionalnih virov onesnaževanja okolja, predvsem emisij, ki nastanejo kot posledica obratovanja tehnoloških procesov. Vedno bolj pa postaja očitno, da osredotočenost okoljskih politik le na zmanjševanje vplivov tehnoloških procesov na okolje dolgoročno ni zadostna. Vse bolj očiten je velik vpliv na okolje, ki ga imajo tudi nestatični viri, med katere uvrščamo tudi izdelke. Ti niso le potencialni viri onesnaževanja v obliki odpadkov po uporabi, ampak njihova proizvodnja in uporaba povzročata rabo neobnovljivih surovinskih in energijskih virov ter posredno nastajanje emisij. Vsak izdelek, kot nakazuje že ime, moramo proizvesti s pomočjo tehnoloških postopkov, ki so bolj ali manj zapleteni. Prav tako vsak izdelek potrebuje osnovne materiale in pomožne snovi, ki jih je tudi treba proizvesti iz primarnih surovinskih virov, le te pa pridobivati iz narave. Vsak izdelek neposredno in posredno vpliva na okolje tako med proizvodnjo, med distribucijo, med uporabo in po njej, ko obremeni okolje kot odpadek (Radonjič 2008, str. 99).

Po podatkih Statističnega urada (SURS, Evropski teden..., 2011) je Slovenija po količini odpadkov na prebivalca pod evropskim povprečjem. Prebivalec Slovenije je v letu 2010 v povprečju povzročil 422 kg komunalnih odpadkov (64 % teh odpadkov je bilo odloženih na komunalnih odlagališčih). Za primerjavo: prebivalec EU-27 je po zadnjih podatkih Eurostata za leto 2009 povzročil v povprečju 512 kg komunalnih odpadkov (37 % je bilo odloženih na komunalnih odlagališčih). Podatki kažejo, da v Sloveniji še vedno odložimo preveliko količino odpadkov, del katerih bi lahko izrabili kot surovine.

S 1.1.2012 je v veljavo stopila nova Uredba o odpadkih (Ur. l. RS, št. 103/2011) s katero se v slovenski pravni red prenaša glavni del Direktive o ravnanju z odpadki (2008/98/EC). Direktiva določa 5 - stopenjsko hierarhijo ravnanja z odpadki (slika 1), ki se upošteva kot prednostni vrstni red pri načrtovanju politike in pripravi zakonodaje na področju odpadkov (MOP, Odpadek je...).

Glede na 5 – stopenjsko hierarhijo je ponovna uporaba uvrščena takoj za preprečevanjem nastajanja odpadkov in pred recikliranjem. Prioriteta je torej preprečevanje in zmanjševanje, najmanj sprejemljivo pa je odlaganje odpadkov.

Slika 1: Lestvica ravnanja z odpadki (vir: MOP, Odpadek je...)

Ponovna uporaba odloženih predmetov je eden od najboljših načinov kako zmanjšati količino odloženih odpadkov. Pri tem varčujemo s surovinami, z energetskimi viri in zmanjšujemo emisije toplogrednih plinov. S stališča ponovne uporabe ne gre za odpadke, ampak za vire z vrednostjo, ki so primerni za nadaljnjo uporabo, zato se uporablja pojem »odloženi predmeti« in ne pojem »odpadki«.

4.1 SOCIALNO PODJETNIŠTVO

Socialno podjetništvo je oblika podjetništva, ki krepi družbeno solidarnost in kohezijo, spodbuja sodelovanje ljudi in prostovoljno delo (Socialni inkubator, O socialnem...). Socialno podjetništvo se od klasičnega podjetništva razlikuje po tem, da daje prednost rasti socialnega kapitala pred ustvarjanjem dobička. Predstavlja tržen odgovor na reševanje socialnih, okoljskih, lokalnih in drugih problemov in ima za primaren cilj zagotavljanje družbenega blagostanja. Socialno podjetništvo predstavlja nov koncept reševanja socialnih problemov in je hkrati tudi inovativni pristop, ki z uporabo podjetniških veščin (kvaliteta vodenja, inspiracija, ambicije) dosega socialne cilje, čeprav z omejenimi viri (Leadbeater v Slapnik 2010, str. 14). Čeprav je koncept socialne (družbene) ekonomije star več kot 100 let, ga ljudje šele v zadnjih letih razumejo in aktivno uresničujejo. Na nacionalni ravni ga je prva definirala francoska vlada v začetku osemdesetih let. Pozneje so ga sprejele tudi druge vlade, ki so z namenom, da bi pospešile njegov razvoj, vzpostavile posebna ministrstva, oziroma vsaj imenovala državne sekretarje. V začetku devetdesetih je tudi evropska komisija postavila lastno začasno definicijo socialne ekonomije: »Organizacije socialne ekonomije so aktivni socialni in ekonomski akterji v vseh sektorjih. Označujejo jih socialni cilji in specifične podjetniške oblike delovanja«. Dokument Evropske komisije »Kooperative v podjetni Evropi« iz leta 2001 jasno nalaga vsem evropskim vladam, da v svojih državah razvijejo koncept socialne ekonomije in ga uporabijo za razvoj zaposlovanja (Branco idr. 2004, str. 7). Slovenija je prva država v EU, ki z enim zakonom celovito ureja področje socialnega podjetništva, tudi podporno okolje, s čemer je izpolnjen osnovni pogoj za razvoj socialne ekonomije tudi pri nas (Nevladna.org, Zakon o socialnem...).

Zakon o socialnem podjetništvu (ZSocP)

Zakon o socialnem podjetništvu (Uradni list RS, št. 20/2011) je bil sprejet marca 2011, s pričetkom uporabe 1.1.2012. Zakon določa opredelitev, cilje in načela socialnega podjetništva, dejavnosti socialnega podjetništva in pogoje zaposlovanja pod katerimi socialna podjetja opravljajo dejavnosti, pogoje, pod katerimi pravne osebe pridobijo status socialnega podjetja, način pridobitve in odvzem statusa, posebne pogoje poslovanja socialnih podjetij, evidence, ki se vodijo na področju socialnega podjetništva ter nadzorstvo.

Načela in zahteve socialnega podjetništva:

V socialno podjetništvo se lahko vključujejo nepridobitne pravne osebe, ki so ustanovljene in poslujejo po načelih in zahtevah, ki izkazujejo njihov javno koristni in socialni značaj (ZSocP, Uradni list RS, št. 20/2011, 4. člen).

Ta načela in zahteve so:

- so ustanovljene na podlagi prostovoljne odločitve ustanoviteljev (avtonomna pobuda);
- pridobivanje dobička ni prvotni namen ustanovitve (nepridobitni namen ustanovitve);
- so ustanovljene pretežno z namenom trajnega opravljanja dejavnosti socialnega podjetništva ali drugih dejavnosti z namenom zaposlovanja najbolj ranljivih skupin ljudi na trgu dela, s čimer se dosega javni interes (opravljanje dejavnosti v javnem interesu);
- njihovi člani delujejo prostovoljno (prostovoljnost delovanja);
- pri upravljanju so samostojne (neodvisnost);
- s proizvodnjo in prodajo proizvodov ali opravljanjem storitev na trgu poslujejo po tržnih zakonitostih (tržna naravnost);
- vključujejo prostovoljsko delo (vključevanje prostovoljskega dela);
- posamezni ustanovitelji ali lastniki pri odločanju nimajo prevladujočega vpliva, odločitve sprejemajo vsi člani po načelu en član – en glas, neodvisno od deleža vloženega kapitala (enakopravnost članstva);
- v odločanje vključujejo tudi deležnike (sodelovanje deležnikov pri upravljanju);
- premoženje, dobiček in presežke prihodkov nad odhodki uporabljajo za namene socialnega podjetništva in druge nepridobitne namene, delitev dobička ali presežkov prihodkov ni dopustna in je skladno s tem zakonom omejena (neprofitnost delovanja);
- zagotavljajo preglednost finančnega poslovanja in notranje nadzorstvo nad materialnim in finančnim poslovanjem (preglednost poslovanja);
- trajno delujejo v korist svojih članov, uporabnikov in širše skupnosti (javno koristno delovanje).

Status socialnega podjetja lahko pridobi nepridobitna pravna oseba, če:

- je ustanovljena za trajno opravljanje dejavnosti socialnega podjetništva na način, da bo trajno zaposlovala najmanj enega delavca v prvem letu in najmanj dva delavca v nadaljnjih letih poslovanja (socialno podjetje tipa A) ali
- je ustanovljena za zaposlovanje težje zaposljivih oseb, na način, da bo določeno dejavnost opravljala s trajnim zaposlovanjem najmanj tretjine teh delavcev od vseh zaposlenih delavcev (socialno podjetje tipa B) (medmrežje 2).

Socialno podjetje mora dokazila o pričetku opravljanja dejavnosti predložiti pristojnemu ministrstvu v roku enega leta od pridobitve statusa:

- socialno podjetje tipa A mora predložiti dokazilo o zaposlitvi vsaj enega delavca po zaključku prvega leta poslovanja, o zaposlitvi najmanj dveh delavcev pa po zaključku drugega leta poslovanja;

- socialno podjetje tipa B mora dokazilo o zaposlitvi delavcev in njihovi strukturi predložiti v roku dveh let po pridobitvi statusa (medmrežje 2).

V Sloveniji je na področju socialnega podjetništva v teku več različnih projektov financiranih s strani ESS in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Eden takšnih projektov je tudi »Vzpostavitev pogojev za delovanje mreže centrov ponovne uporabe z zelenimi delovnimi mesti« ali kratko »USE-REUSE«. Prvo registrirano socialno podjetje v Sloveniji je Center ponovne d.o.o., SO.P., tipa B, katerega ustanovitelj je Tehnološki center za aplikativno ekologijo neprofitno podjetje iz Celja.

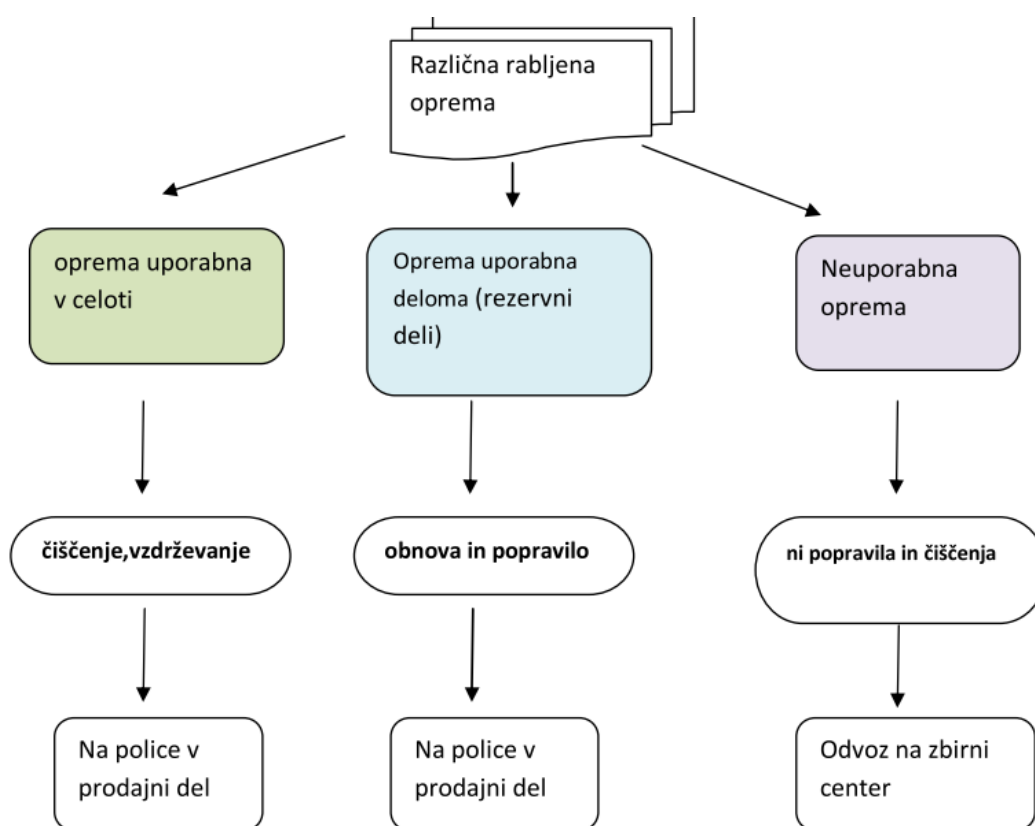
Na Inštitutu za razvoj človeških virov (2009) so ugotovili, da v sled recesije in nastale krize, ki se odraža tako na gospodarski kot ekonomski, posledično pa seveda vse bolj ponovno na socialni sferi, je tudi v zaposlovanju (trgu dela) potrebno pripraviti nekatere ukrepe, ki bi lahko služili ne le kot modeli preprečevanja oziroma znižanja negativnih vplivov gospodarske svetovne krize, ampak predvsem kot inovativni, razvojni modeli, na katere so opozarjali že nekaj let. V znanstveni krogih številnih razvojnih in izobraževalnih institutov in univerz že nekaj let opozarjajo na neskladje v prerasporeditvi virov, ko tehnologija in ekonomija rasteta z enormno močjo vsaj 60-ih odstotkov. Socialna sfera (kjer je mišljeno tudi izobraževanje za nove poklice in ustvarjalni razred) pri tem ostaja zanemarljivo nizka z le 5 % rastnim deležem. Raziskovalci in strokovnjaki poudarjajo, da je prav to neskladje vzrok nastanka sedanje ekonomske krize.

Eden izmed ponujenih modelov je odpiranje tretjega sektorja in podpora razvoju socialne ekonomije. Tretji sektor, ki je opredeljen in poznan znotraj blaginjskega trikotnika, umeščen v polje med državo, trgov in civilno družbo, je v zadnjih letih (desetletjih) ne le sektor socialnega kapitala, ampak eden najperspektivnejših zaposlovalskih sektorjev, ki temeljijo na naraščajočih skupnih potrebah, ki jih ne zapolnjujeta niti trg, niti država. Inštitut za razvoj človeških virov (2009) ugotavlja, da skupne potrebe naraščajo tako na področju socialnih storitev, zdravstvene oskrbe, izobraževanja, raziskovanja, umetnostni in kulture (Inštitut za razvoj človeških virov, Socialna ekonomija..., str. 1).

5 CENTRI PONOVNE UPORABE

Centri ponovne uporabe (CPU) ali REUSE centri poleg vloge varstva okolja pridobivajo na pomembnosti tudi zaradi vključevanja težje zaposljivih in mladih v dejavnost, ki omogoča prilagoditev delovnih mest. Z izvajanjem dejavnosti »ponovne uporabe« lahko bistveno prispevamo k zmanjšanju strukture brezposelnosti v lokalnem okolju in omogočimo hitrejše vključevanje na trg dela. Center ponovne uporabe prispeva k promociji obrtnih poklicev, zato je predvideno sodelovanje z izobraževalnimi in socialnimi organizacijami. Center ponovne uporabe ima pomembno vlogo tudi pri razvoju socialnega podjetništva v lokalnem okolju, saj se izvajajo družbeno koristna dela ob hkratnem reševanju socialnih in okoljskih problemov (Vovk 2011).

Različna rabljena oprema se deli na uporabno (deloma ali v celoti), ki gre na prodajne police in na neuporabno, ki se odpelje v zbirni center (slika 2).

Slika 2: Osnovni delovni proces v CPU (vir: Vovk 2011, str. 43)

Ponovna uporaba ima velike okoljske koristi. Te so:

- preprečevanje odlaganja izdelkov in komponent na odlagališča in s tem zmanjševanje vpliva na okolje;
- zmanjševanje potreb po proizvodnji in porabi novih izdelkov in s tem zmanjšana poraba energije in naravnih virov;
- zmanjšano onesnaževanje vode in zraka zaradi trajnostne rabe virov (Fortin, Reuse and...).

Aktivnosti, ki se izvajajo v centrih ponovne uporabe so:

- sprejem rabljenih predmetov;
- diagnosticiranje rabljenih predmetov (primerno, neprimerno za ponovno uporabo);
- izvajanje manjših popravil (brušenje, barvanje, šivanje...);
- čiščenje predmetov;
- prodaja predmetov po simboličnih cenah.

Namen centrov ponovne uporabe je, da različno rabljeno opremo in predmete z uporabno vrednostjo posredujejo tistim, ki so za njihovo nadaljnjo uporabo zainteresirani. Gre predvsem za različne kose pohištva, elektronike in bele tehnike, športne opreme, igrače, tekstil, dekorativne izdelke, knjige, kuhinjsko opremo in druge manjše predmete.

Izdelki na policah Centrov ponovne uporabe so ovrednoteni s prodajno in zeleno ceno. Prodajne cene so simbolične, postavljene na podlagi časa in materiala uporabljenega za popravilo izdelka.

Zelena cena prikazuje dejanske prihranke na račun okolja in ima okoljsko - ozaveščevalni pomen. S ponovno uporabo izdelkov prihranimo surovine, energijo, vodo in zmanjšamo onesnaževanje okolja, torej nam to kaže, koliko se z nakupom prihrani na račun okolja (Klinčar 2011, str. 55).

Ideja o ponovni uporabi v tujini sega že več deset let nazaj. V Združenih državah Amerike so se v preteklosti razširile tako imenovane garažne razprodaje, ki nekako predstavljajo začetke centrov ponovne uporabe, kot jih poznamo danes. Z garažnimi razprodajami so prebivalci naselij na svojih dvoriščih prodajali predmete, ki jih niso več potrebovali. Z razvojem internetnih omrežij so bile ustanovljene različne spletne strani, ki ponujajo rabljene predmete (npr. eBay). Sčasoma so te prvotne ideje združili z okoljskimi in socialnimi vidiki in tako se je razvila ideja centrov ponovne uporabe, ki ne vračajo v uporabo samo še uporabnih predmetov, temveč jih tudi popravijo, rekonstruirajo ali reciklirajo. Hkrati se s tem zagotavljajo nova delovna mesta za socialno ogrožene osebe.

Po Evropi centri ponovne uporabe delujejo že dvajset let ali več. Za bolj uspešno delovanje in konkurenčnost na trgu se posamezna podjetja združujejo v mreže, ki delujejo na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni. Mreža pomeni na področju poslovnih študij fokusirano in namerno oblikovano organizacijo, ki združuje določeno število organizacij ali podjetij s skupnim ciljem. Pogosto imajo mreže svojo lastno blagovno znamko, tako da le-ta predstavlja določeno vrednost za stranke in tako zagotavlja stalnost strank. Člani takšne mreže nimajo le enega cilja, ampak jim vključitev v mrežo nudi določene prednosti, hkrati pa delujejo kot celota. Mrežo sestavljajo vsaj 3 partnerji in če je mreža formalizirana, člani sklenejo pogodbo. V primeru neformalnih mrež pogodbe med člani ne obstajajo. Mreže večinoma opravljajo neformalne in/ali organizacijske naloge, imajo pa tudi vodstvo/upravo, ki organizira delovanje mreže. V odvisnosti od cilja, ima uprava mreže različne naloge:

- predstavitev podjetij (članov);
- zagotavljanje istih standardov kvalitete za podjetja (člane);
- poenotenje postopkov prenove;
- organizacija usposabljanj za zaposlene;
- izmenjava izkušenj in prakse;
- organizacija posebnih dogodkov povezanih s prodajo;
- zagotavljanje menedžmenta kvalitete;
- strokovno usposabljanje osebja;
- razvijanje skupnih poslovnih struktur za podjetja (člane);
- predstavitev podjetij lokalnim oblastem;
- organizacija aktivnosti povezanih z oglaševanjem (Arold, Predlog za..., str 4.)

5.1 EVROPSKA MREŽA RREUSE

V Evropi poznamo več mrež, ki delujejo na področju ponovne uporabe. Predvsem gre za mreže znotraj posamezne države. Ustanovljena pa je bila tudi Evropska mreža RREUSE, ki združuje sektorje ponovne uporabe iz enajstih Evropskih držav.

RREUSE mreža predstavlja socialna podjetja, ki delujejo na področju ponovne uporabe in recikliranja na ravni EU. Ustanovljena je bila leta 2001 s strani štirih nacionalnih mrež, od leta 2003 ima sedež v Bruslju. Cilji mreže so, da se ponovna uporaba obravnava v EU zakonodaji, lobiranje v inštitucijah EU za socialne in ekološke cilje, spodbujanje razvoja socialnih podjetij in projektov na področju okolja, zmanjševanje količine odpadkov, spodbujanje trajnostne proizvodnje in porabe ter ozaveščanje javnosti (medmrežje 1).

V RREUSE mrežo (slika 3) je trenutno vključenih 22 članov iz 11 držav:

- Avstrija (Verein RepaNet);
- Belgija (KOMOSIE vzw, RESSOURCES);
- Finska (NetSer, Tramel ltd.);
- Francija (Emmaüs France, Fédération ENVIE, Réseau des Ressourceries);
- Nemčija (BAG Arbeit);
- Velika Britanija (Charity Retail Association, Community Composting Network, Community Recycling Network UK, Community Recycling Network for Scotland, CYLCH Wales Community Recycling Network, Furniture Re-use Network, London Community Resource Network);
- Irska (Rehab Recycle, Community Reuse Network);
- Španija (Asociacion Espanola de Recuperadores de Economia Social y Solidaria AERESS);
- Grčija (Oikologiki Etaireia Anakyklosis Ecological Recycling Society);
- Italija (Associazione Orius);
- Slovenija (Center ponovne uporabe).

Slika 3: Evropska RREUSE mreža (vir: ORZ, Slovenija odslej...)

Mreža spodbuja trajnostno razvojni model, ki upošteva naslednje tri stebre:

- varstvo okolja: preprečevanje nastajanja odpadkov in trajnostno upravljanje z nastalimi odpadki;
- socialne enakosti: družbene odgovornosti, kot so vključevanje težje zaposljivih na trg dela in dostopnost do blaga;
- ekonomska upravičenost: ustvarjanje novih delovnih mest in možnost za usposabljanje (ORZ, Slovenija odslej...).

Glavne dejavnosti članov mreže so:

- zbiranje, sortiranje in ponovna uporaba oblačil;
- zbiranje, popravilo in ponovna uporaba električnih in elektronskih odloženih predmetov;
- zbiranje, popravilo in ponovna uporaba pohištva.

Podjetja v tujini so se zaradi dolgotrajnega načina delovanja skozi leta specializirala za različna področja ponovne uporabe (tekstil, pohištvo, elektronika, drobni predmeti ...).

5.2 CENTRI PONOVNE UPORABE V SLOVENIJI

Idejna zasnova za Centre ponovne uporabe v Sloveniji prihaja s strani Tehnološkega centra za aplikativno ekologijo. Ponovna uporaba v Sloveniji se je pričela s projektom »Center ponovne uporabe«, pri katerem je sodelovalo podjetje ORZ kot vodilni partner in podjetje EKO-TCE kot partner projekta.

V treh letih trajanja projekta so:

- zaposlili štiri osebe, od tega so posebni poudarek namenili ranljivi skupini ženske;
- pričeli sodelovati z izvajalci javnih služb na področju ponovne uporabe;
- pričeli izvajati hodne analize za delovanje centra ponovne uporabe;
- uvrstili mednarodne študije in analize umeščenosti REUSE centra v sistem ravnanja z odpadki;
- sodelovali z avstrijskim REUSE centrom v Gradcu (BAN GmbH) pri vzpostavitvi Centra ponovne uporabe v Sloveniji (izmenjava izkušenj, prenos dobrih praks) (Projekt USE-REUSE, Razpisna dokumentacija, str. 5).

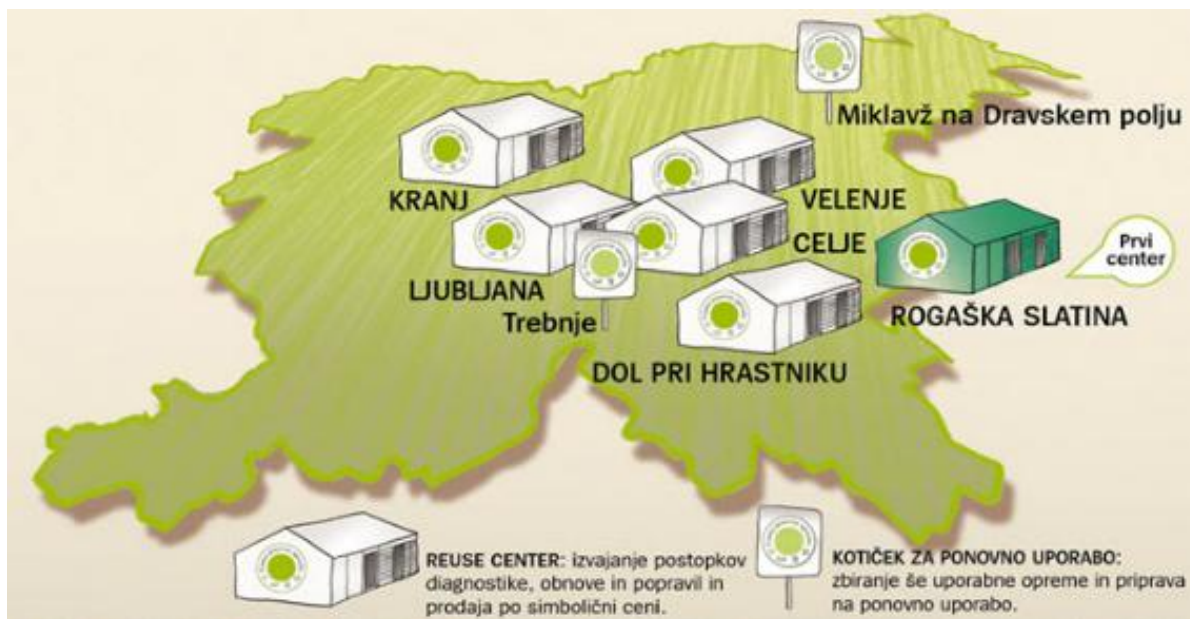
Tako kot v tujini, se je tudi v Sloveniji pojavila potreba po razširitvi Centrov ponovne uporabe in združevanju v mrežo, zato je ORZ leta 2011 v sodelovanju z EKO-TCE, IOP in ZEG uspešno prijavil projekt »Vzpostavitev pogojev za delovanje mreže REUSE centrov z zelenimi delovnimi mesti« ali USE-REUSE pri katerem sodelujejo tudi pridruženi partnerji (Simbio d.o.o. Celje, Mestna občina Velenje, Komunala Trebnje d.o.o., Občina Miklavž na Dravskem polju, Komunala Kranj d.o.o., Snaga Ljubljana in KAIJ d.o.o. iz Dola pri Hrastniku).

Slika 4: Logotip centrov ponovne uporabe v Sloveniji (vir: Vodišek, 2012)

Osnovna ideja projekta USE-REUSE je vzpostaviti pogoje za prenos že preizkušene ideje REUSE centra iz lokalnega na regijski nivo in zagotoviti učinkovit sistem ponovne uporabe na petih novih lokacijah pri pridruženih partnerjih v okviru zbirnih centrov za ločene odpadke, kjer bodo s pomočjo promotorjev ponovne uporabe vzpostavljeni osnovni pogoji za začetek delovanja REUSE centrov, ki jih bodo povezali v mrežo na nacionalnem in evropskem nivoju. Mreža (slika 5) novih 7-ih REUSE centrov v Savinjski, Podravski, Osrednjeslovenski, Zasavski, Gorenjski in Jugovzhodni Sloveniji bo omogočala nove zaposlitve tudi ranljivim skupinam, saj bodo projektni partnerji s strokovnim delom na področju razvoja inovativnih metod in tehnik za vključevanje ranljivih skupin na trg dela ponovne uporabe omogočili pokriti tržno nišo, ki v tujini deluje že več kot 20 let (ORZ, Vzpostavitev pogojev...)

Slika 5: Mreža centrov ponovne uporabe v Sloveniji (vir: ORZ, Promocija centrov...)

5.1.1 Center ponovne uporabe Rogaška Slatina

Center ponovne uporabe Rogaška Slatina (slika 6) se nahaja v sklopu Zbirnega centra Tuncovec (OKP Rogaška Slatina) v naselju Tuncovec. Za namen ponovne uporabe imajo postavljen šotor (200 m² prostora). Šotor je razdeljen na dva dela, prodajni in servisno – skladiščni del. Prodajni del zajema svetovanje strankam in prodajo obnovljenih predmetov. V servisno – skladiščnem delu poteka diagnosticiranje pripeljanih predmetov, popravilo, čiščenje ter skladiščenje. CPU ima v uporabi namensko vozilo s katerim, po predhodnem naročilu strank, zaposleni pripeljejo rabljeno opremo od strank do CPU ali obratno.

V CPU Rogaška Slatina so zaposlene tri osebe iz ranljivih ciljnih skupin, kar prispeva k razvoju socialnega podjetništva v praksi.

V začetku junija 2012 so v Tepanju odprli še dodatno enoto Centra ponovne uporabe v katerem so na voljo manjši dekorativni izdelki, manjše pohištvo, igrače, jedilni servisi in tekstil. Za namen ponovne uporabe sta v enoti CPU Tepanje zaposleni dve osebi iz težje zaposeljive skupine »brezposelne ženske«.

Slika 6: Center ponovne uporabe Rogaška Slatina (vir: Pirc, 2010)

5.1.2 Center ponovne uporabe Kranj

Na območju Gorenjske regije partnerji projekta USE-REUSE v sodelovanju s pridruženim partnerjem Komunalo Kranj d.o.o. vzpostavljajo pogoje za vzpostavitev Centra ponovne uporabe Kranj. CPU Kranj bo deloval v sklopu zbirnega centra Zarica, ki je sicer namenjen občanom mesta Kranj. Komunala Kranj je v sodelovanju z Elektro Gorenjska v mesecu maju 2012 postavila šotor in zabojnik (slika 7) za namen ponovne uporabe, v katerem potekajo popravljalna dela in skladiščenje. Del opreme in izdelkov, ki so primerni za ponovno uporabo promotorka ponovne uporabe preda Fundaciji Vincenca Drakslerja, ki izdelke obnovi in proda za svoje potrebe. Komunala Kranj želi v prihodnje vzpostaviti pogoje za prodajo REUSE izdelkov. V izdelavi je Poslovni načrt o rekonstrukciji zbirnega centra Zarica, ki zajema Center ponovne uporabe Kranj. Začetek delovanja Centra ponovne uporabe Kranj se pričakuje konec leta 2012. Razlog, da na območju Kranja še vedno ni centra ponovne uporabe, so težave, s katerimi se soočajo pri zagotovitvi primerne lokacije. Prostori namenjeni ponovni uporabi morajo zagotoviti možnost skladiščenja, obnove in popravila zavrženih izdelkov. Hkrati morajo biti prostori lahko dostopni, z možnostjo parkiranja. Za zagotavljanje vsega tega je potreben velik finančni vložek, ki ga socialno podjetje ne more zagotoviti samo. Pri začetnem vzpostavljanju centra ponovne uporabe je nujno potrebna pomoč države.

Slika 7: Zabojniki za potrebe ponovne uporabe v Kranju (vir: Vodišek, 2012)

5.1.3 Center ponovne uporabe Trebnje

Na območju Dolenjske partnerji projekta USE-REUSE v sodelovanju s pridruženim partnerjem Komunalo Trebnje d.o.o. vzpostavljajo pogoje za ustanovitev Centra ponovne uporabe Trebnje, ki bo lociran na Golievem trgu (slika 8). Promotor ponovne uporabe, ki deluje na območju Trebnjega, svoje delo trenutno opravlja v prostorih namenjenih Zbirnemu centru Globoko, kjer sprejema rabljene predmete ter oceni njihovo primernost za nadaljnjo uporabo.

Slika 8: Bodoči center ponovne uporabe Trebnje (vir: Vovk, 2012)

5.1.4 REUSE kotiček Miklavž na Dravskem polju

Občina Miklavž na Dravskem polju namerava skupaj s partnerji projekta USE-REUSE vzpostaviti REUSE kotiček v okviru Zbirnega centra Miklavž (slika 9). Kotiček ponovne uporabe je namenjen za zbiranje še uporabne opreme in priprave na ponovno uporabo.

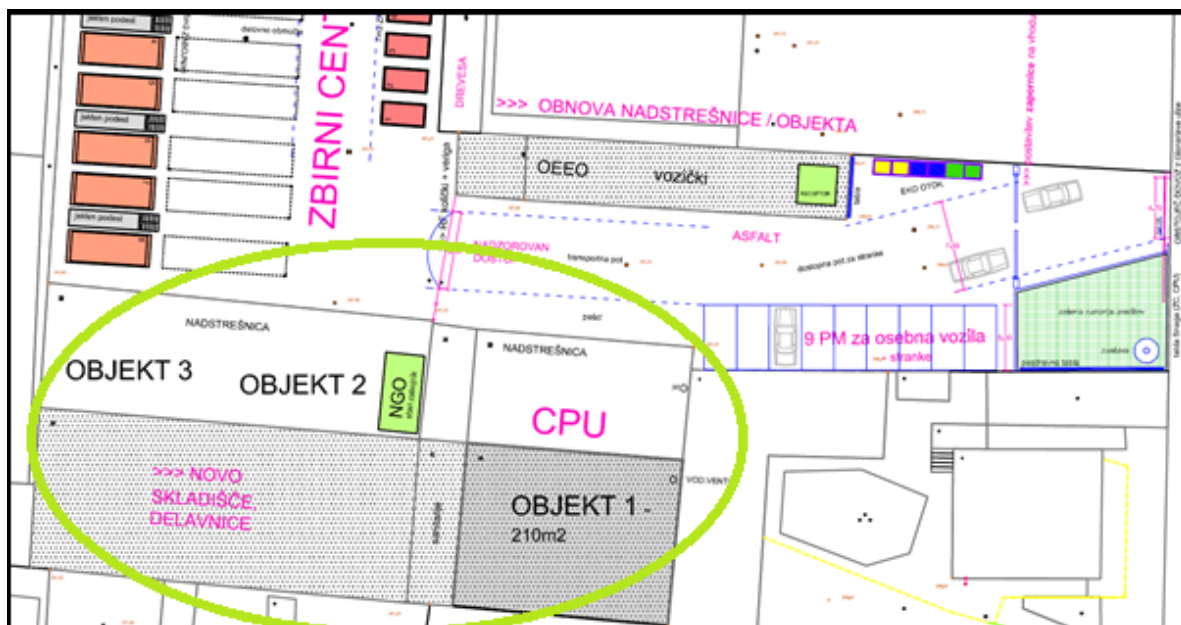
Slika 9: Zbirni Center Miklavž (vir: Vovk, 2012)

5.1.5 Center ponovne uporabe Trbovlje

Partnerji projekta USE-REUSE so v sodelovanju s podjetjem KAIJ d.o.o. iz Dola pri Hrastniku načrtovali vzpostavitev pogojev za delovanje REUSE centra. Zaradi poslovnih vzrokov se je podjetje KAIJ d.o.o. odločilo, da v projektu ne zmore sodelovati v takšni meri, kot je bilo zamišljeno na začetku. Za namen ponovne uporabe in vzpostavitve Centra ponovne uporabe Trbovlje so za sodelovanje zainteresirani Komunala Trbovlje d.o.o., Občina Trbovlje in podjetje Lafarge Cement d.o.o..

5.1.6 Center ponovne uporabe Ljubljana

Maja 2012 so partnerji projekta USE-REUSE skupaj s pridruženim partnerjem Snaga Ljubljana določili lokacijo postavitve Centra ponovne uporabe Ljubljana na Povšetovi 8 v Ljubljani. CPU Ljubljana, bo predvidoma zaradi svoje lokacije, največji in najpomembnejši Center ponovne uporabe v Sloveniji. Snaga Ljubljana je za ta namen zagotovila tri poslovne objekte z nadstrešjem, v katerih bo ločeno potekala prodaja, popravilo ter skladiščenje izdelkov (slika 10).

Slika 10: Načrt postavitve CPU Ljubljana (vir: Gregorič, 2012)

5.1.7 Center ponovne uporabe Celje

Center ponovne uporabe Celje je, zaradi velikega zanimanja za sodelovanje Občine Vojnik, lociran v starem delu mesta Vojnik na lokaciji Celjska cesta 14 (slika 11). Občina Vojnik je bila pripravljena dodeliti poslovne prostore za namen vzpostavitve »zelene trgovine«. Na omenjeni lokaciji poteka sprejem manjših kosov rabljene opreme in izdelkov, popravilo in čiščenje, ter prodaja po simboličnih cenah. Pridruženi partner v projektu USE-REUSE, podjetje Simbio d.o.o., je pri vzpostavitvi CPU Celje pomagal pri ločevanju primerne opreme v Zbirnem centru Arclin in Bukovžlak.

V »zeleno trgovino« bodo v prihodnje poleg REUSE storitev vključili Turistični informacijski center TIC.

Slika 11: Center ponovne uporabe Vojnik (vir: Vodišek, 2012)

Prostori, ki so namenjeni zeleni trgovini, so bili ob prevzemu potrebni manjše obnove (slika 12). Ob pomoči prostovoljcev so se v mesecu juliju pričela manjša gradbena dela. Uradna otvoritev Centra ponovne uporabe Vojnik je bila 27.9.2012.

Slika 12: Obnovitvena dela v CPU Vojnik (vir: Vodišek, 2012)

5.1.8 Center ponovne uporabe Velenje

Usposabljanje za promotorja ponovne uporabe Velenje se je pričelo z mesecem julijem 2012, za vse ostale lokacije je to potekalo že prej. Usposabljanje je bilo organizirano tako, da so se že v mesecu avgustu pričela začetna ureditvena dela prostorov namenjenih CPU Velenje. Mestna občina Velenje je za namen vzpostavitve REUSE centra namenila poslovne prostore na Koroški 37a, Velenje (slika 13). Otvoritev Centra ponovne uporabe Velenje se pričakuje do konca leta 2012.

Slika 13: Bodoči Center ponovne uporabe Velenje (vir: Vodišek, 2012)

6 VIDIKI DELOVANJA REUSE MREŽE

V diplomski nalogi smo opravili pregled Slovenske mreže REUSE po ekonomskih, socialnih in okoljskih kriterijih in jo primerjali z evropskimi državami. Tehnične podatke za Slovenijo smo pridobili iz projektne dokumentacije in pri partnerjih projekta »USE-REUSE«. Podatki za preostale člane RREUSE mreže so pridobljeni z uradne spletne strani RREUSE organizacije ter projektne dokumentacije.

6.1 EKONOMSKI VIDIKI PONOVNE UPORABE

Ekonomski vpliv centrov ponovne uporabe ima lahko dolgoročno velik vpliv na gospodarstvo. Obe mreži (Slovenska in Evropska) v okviru svojega delovanja ustvarjata nova delovna mesta in s tem zmanjšujeta brezposelnost, izobražujeta in usposabljata ter vzpostavljata nove kriterije na trgu dela, proizvodnje in prodaje.

V Sloveniji so se zaradi vzpostavljanja centrov ponovne uporabe ustvarila nova delovna mesta. Velik poudarek je na zaposlovanju težje zaposljivih oseb. V samo dveh letih so ustvarili deset delovnih mest za osebe iz različnih ranljivih ciljnih skupin. Ostali člani RREUSE organizacije so, v primerjavi s Slovensko mrežo, bolj razviti, verjetno zaradi dolgoletnih izkušenj, saj se razvijajo že več deset let. V tem času so v povprečju uspeli ustvariti več sto novih delovnih mest, uspešnejši pa so tudi pri konkuriranju na trgu proizvodnje in prodaje.

Celotna RREUSE mreža trenutno zagotavlja 37.833 delovnih mest v 8.689 mrežah ponovne uporabe po Evropi (preglednica 1).

Pomembno vlogo pri uspešnem delovanju REUSE centrov imajo prostovoljci, teh je v mreži RREUSE okoli 110.000 (Michelini 2008).

Preglednica 1: Število zaposlenih v centrih ponovne uporabe in število mrež v državi

Država	Število zaposlenih	Število aktivnih mrež
Avstrija	396	11
Belgija	4.243	125
Finska	480	18
Francija	5.620	359
Grčija	7	1
Irska	660	16
Italija	1.000	5
Nemčija	2.000	400
Slovenija	50	1
Španija	1.632	31
Velika Britanija	21.745	7.722
Skupaj	37.833	8.689

(vir: Medmrežje 1)

Stroški in dobiček centrov ponovne uporabe

V Evropi poznamo profitne in neprofitne centre ponovne uporabe, katerih delovanje se razlikuje po strukturi in organizaciji poslovanja. Profitna podjetja so ustanovljena izključno za ustvarjanje dobička, medtem ko neprofitna podjetja dobiček od prodaje REUSE izdelkov vložijo za ustvarjanje novih delovnih mest oziroma za utrditev obstoječih (Arold in Koring 2007, str. 18).

V Sloveniji imamo samo neprofitne centre ponovne uporabe. Dobiček od prodaje REUSE izdelkov uporabijo za delno kritje stroškov nastalih za delovanje centrov. Cene REUSE izdelkov v neprofitnih centrih ponovne uporabe so simbolične (slika 14) in so določene na podlagi obnove in popravila, ki so bila potrebna na posameznem izdelku. Cena REUSE izdelka zajema stroške čiščenja, popravila, transporta ter uporabo rezervnih delov in potrošnega materiala.

Center ponovne uporabe		CENIK	
Lokacija: ZBIRNI CENTER TUNCOVEC (OKP Rogaška Slatina)			
POHIŠTVO	- STOLI	že od 10 €	
	- MIZE	že od 25 €	
	- OMARE	že od 40 €	
	- KAVČI	že od 50 €	
PORCELAN in STEKLO	- SKODELICE	že od 0,5 €	
	- JEDILNI SERVIS (krožniki)	že od 10 €	
	- DEKORATIVNI PORCELAN, VAZE	že od 3 €	
	- KOZARCI	že od 0,5 €	
BELA TEHNIKA, GOSPODINJSKI APARATI in OSTALA ELEKTRONSKA OPREMA	- HLADILNIKI	že od 35 €	
	- ŠTEDILNIKI	že od 30 €	
	- ZAMRZOVALNE SKRINJE	že od 40 €	
	- AVTOMATI (za tople napitke, peko kruha)	že od 5 €	
	- RAZNI MAJHNI GOSPODINSKI APARATI	že od 5 €	
	- TISKALNIKI RAČUNALNIKI, TELEFONI, OTROŠKE IGRALNE KONZOLE	že od 10 €	
OTROŠKA OPREMA	- OTROŠKE POSTELJICE	že od 20 €	
	- HOJICE IN STAJICE	že od 10 €	
	- OTROŠKI VOZIČKI	že od 30 €	
	- IGRAČE	že od 1 €	
4 LETNI ČASI	- KNJIGE	že od 1 €	
	- DAMSKE TORBICE	že od 2 €	
	- PTIČJE HIŠICE	že od 15 €	
	- SVETILA	že od 5 €	
	- TEKSTIL	že od 2 €	
	- KNJIGE	že od 1 €	
	- OBEŠALNIKI, OGLEDALA	že od 2 €	
	- ŠIVALNI STROJI	že od 10 €	

Slika 14: Primer cen REUSE izdelkov v CPU Rogaška Slatina (vir: medmrežje 3)

6.2 SOCIALNI VIDIK PONOVNE UPORABE

Socialno podjetništvo ponuja edinstveno priložnost za spremembe na področju upravljanja in poslovanja. Obravnava pomembne socialne potrebe, zaradi katerih se razlikuje od ostalih oblik podjetništva. Prednost socialnega podjetništva je spodbujanje in reševanje družbenih problemov (Mair in Marti 2005, str. 2).

Vloga socialnega podjetništva se odraža na socialnem področju (Dees 1998, str. 4):

- ustvarjanje in ohranjanje družbene vrednosti (ne le zasebne);
- prepoznavanje in iskanje novih priložnosti za pozitivne spremembe na socialnem področju;
- usposabljanje, izobraževanje in zaposlovanje ljudi;
- prilagajanje na potrebe posameznika.

Glavni socialni vidiki, ki jih lahko opazimo pri delovanju centrov ponovne uporabe so:

- vpliv na ohranjanje tradicije in kulturnih vrednot;
- vpliv na medsebojne odnose in enakost med člani skupnosti;
- razvoj novih storitev in proizvodov;
- enakomeren regionalni razvoj;
- zaposlovanje ranljivih skupin.

Ohranjanje tradicije in kulturnih vrednot se kaže predvsem v ohranjanju različnih obrti, ki počasi izumirajo zaradi naprednih tehnologij in hitrega načina življenja. V kombinaciji z rabljenimi predmeti ustvarjajo posebne izdelke z dodano vrednostjo in s tem povsem nov pogled na odpadno opremo in materiale. Poleg ohranjanja poklicev je zelo pomembna dostopnost izdelkov po ugodnih cenah socialo šibkejšim ljudem. S tem omogočimo, da so lahko kvalitetni izdelki dostopni tudi tistim, ki jim socialni status onemogoča nakup novih, dražjih izdelkov. Pri tem je pomembno, da se socialno ogroženim omogoča možnost zaposlitve, kar prispeva k enakim možnostim na trgu dela.

Socialna podjetja, vključena v RREUSE mrežo, usposablajo in zaposlujejo ljudi iz različnih socialno ogroženih skupin:

- osebe, starejše od 50 let (ženske ali moški);
- osebe, mlajše od 25 let z nizko izobrazbo ali prve iskalce zaposlitve (ženske ali moški);
- dolgotrajno brezposelne osebe (leto ali več)
- invalide;
- brezdomce;
- nekdanje zasvojenke;
- nekdanje kaznjence.

V slovenskih centrih ponovne uporabe so se odločili za osebe iz ranljive ciljne skupine ženske (starejše od 50 let ali mlajše od 25 let, z nizko stopnjo izobrazbe oziroma prve iskalke zaposlitve ali dolgo brezposelne). Za omenjeno ciljno skupino so se odločili zato, ker imajo ženske v Sloveniji slabše možnosti zaposlitve v primerjavi z moškimi. V projektu USE-REUSE so v letošnjem letu usposobili 12 oseb za promotorja ponovne uporabe in šestim od njih zagotovili delovno mesto, ki so financirana s strani Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

Natančnih podatkov o vključevanju socialno ogroženih skupin v centre ponovne uporabe v evropski mreži RREUSE nismo pridobili. Znan je le podatek, da se v procese ponovne uporabe vključujejo osebe iz vseh socialno ogroženih skupin.

6.3 OKOLJSKI VIDIK PONOVNE UPORABE

Direktiva (2008/98/ES) določa osnovne koncepte in opredelitve v zvezi z ravnanjem z odpadki, kot je opredelitev odpadkov, recikliranja, predelave. (Environment, Directive 2008/98/EC on waste...). Direktiva določa obvezno izvajanje ponovne uporabe in uporabe odpadkov kot virov in pojasnjuje, kdaj odpadek preneha biti odpadek in postane sekundarna surovina, in kako razlikovati med odpadki in stranskimi proizvodi. Direktiva določa nekaj osnovnih načel ravnanja z odpadki:

- ravnanje z odpadki ne sme ogroziti zdravja ljudi;
- z odpadki moramo ravnati na okolju prijazen način;
- odpadki ne smejo predstavljati tveganja za vodo, zrak, tla, rastline in živali;
- odpadki ne smejo obremenjevati okolja zaradi hrupa ali vonjav;
- odpadki ne smejo puščati škodljivih posledic za krajino ali mesta posebnega pomena.

Naravne omejitve in gospodarska kriza kažejo na potrebo po bolj preišljenemu ravnanju z viri, ki so še na voljo. Učinkovita uporaba virov je vse manjši okoljski izziv in vse bolj osnovni pogoj za doseganje konkurenčnosti podjetij, tehnologij, gospodarstev in blaginje prebivalcev. Podatki Eurostata kažejo, da smo v Sloveniji glede snovne produktivnosti precej neučinkoviti. Za enoto ustvarjenega BDP porabimo več naravnih virov, kot je v povprečju v EU (Dermelj idr. 2011, str. 5).

Okoljski vidik centrov ponovne uporabe se kaže v gospodarjenju z odpadki, izkoriščanju domačih virov in zmanjšanju onesnaževanja okolja.

Centri ponovne uporabe igrajo pomembno vlogo na okoljskem področju. Večino kosovnih odpadkov je primernih za ponovno uporabo in recikliranje z najrazličnejšimi tehnološkimi postopki, v katere lahko hkrati vključimo težje zaposljivo delovno silo. Vhodne odpadke - kosovne odpadke in drugo opremo centri ponovne uporabe pridobivajo od:

- fizičnih oseb;
- zbirnih centrov za odpadke;
- proizvajalcev izdelkov;
- prodajalcev izdelkov;
- podjetij (Vovk, 2011).

Centri ponovne uporabe po Evropi skupno z odlagališč preusmerijo več kot 700.000 ton materiala letno, ki ga je mogoče ponovno uporabiti ali, če to ni izvedljivo, reciklirati. Od tega je 150.000 ton/leto elektronike, 146.000 ton/leto tekstila in 265.000 ton/leto večje opreme, ostalo pa je manjša oprema oziroma izdelki (Michelini 2008).

7 REZULTATI ANKET IN INTERPRETACIJA REZULTATOV

Za zbiranje informacij, stališč in mnenj o raziskovalnem predmetu smo uporabili metodo anketiranja. Sestavili smo anketni vprašalnik (Priloga A), s katerim smo prišli do podatkov o mnenju slovenske javnosti o centrih ponovne uporabe v Sloveniji. Anketni vprašalnik je vseboval trinajst vprašanj različnega tipa. Anketo smo izvedli s pomočjo zaposlenih promotork ponovne uporabe na projektu USE-REUSE. Naključno anketiranje smo opravili v mesecu marcu 2012 na šestih različnih lokacijah po Sloveniji, ki so bile izbrane glede na načrtovano postavitev novih centrov ponovne uporabe: Kranj, Celje, Ljubljana, Trebnje, Velenje, Miklavž na Dravskem polju. Opravljenih je bilo 110 anketiranj, od tega je bilo 97 anket primernih za obdelavo in analizo rezultatov. Pridobljene odgovore smo obdelali z Microsoft Office programoma Excel in Word. Za podrobnejšo primerjavo med spremenljivkami smo uporabili statistični program SPSS.

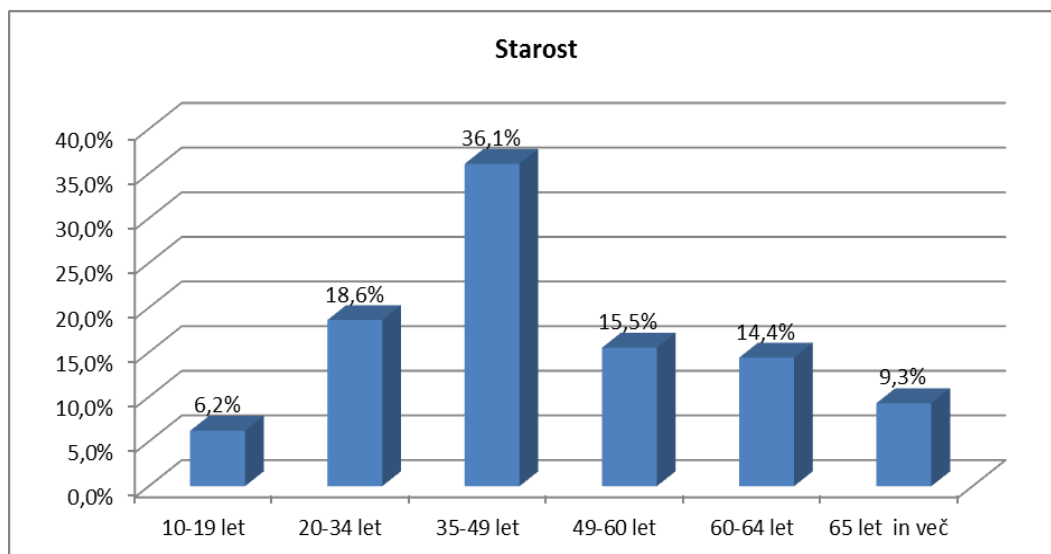
7.1 REZULTATI IN ANALIZA RAZISKAVE

V raziskavi je sodelovalo 97 anketirancev. Iz preglednice 2 je razvidno, da so v obravnavanem vzorcu nekoliko bolj zastopani moški kot ženske.

Preglednica 2: Spol anketiranih oseb

	št. anketirancev	anketiranci v %
moški	51	52,6%
ženski	46	47,4%

Največ anketirancev je bilo starih 35 - 49 let (36,1%), sledijo starostne skupine 20 - 34 let, 49 - 60 let, 60 - 64 let ter starejši od 65 let, najmanj anketirancev je bilo mlajših od 19 let (slika 15).

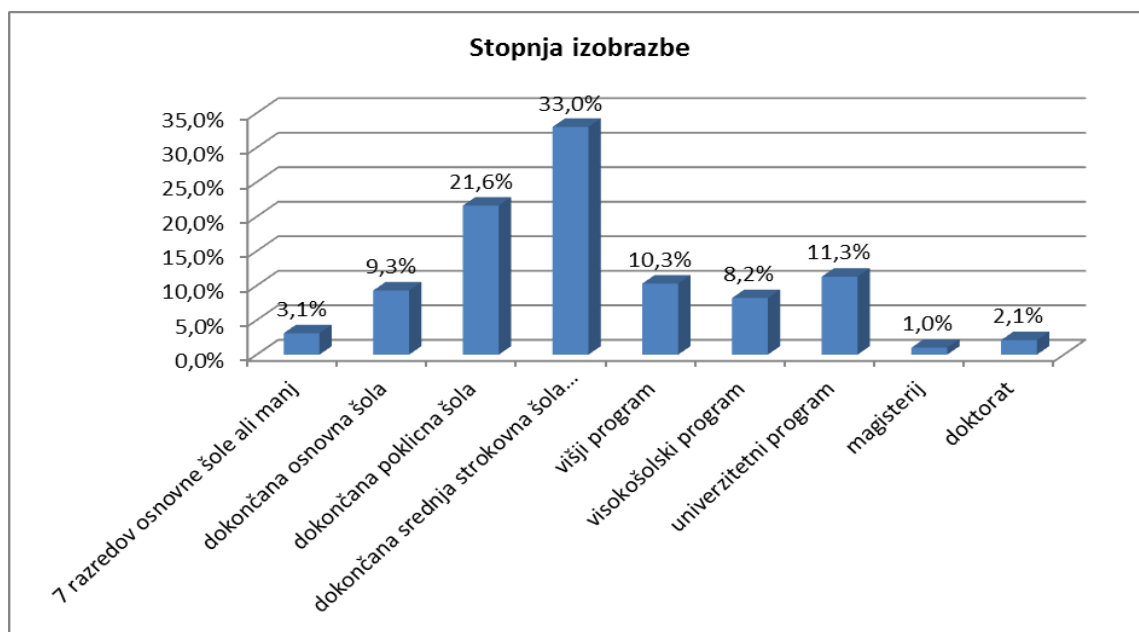
Slika 15: Starost anketiranih oseb

Med anketiranimi v raziskavi so prevladovali anketiranci iz Štajerske in Osrednje Slovenije. Sledili so jim anketiranci z Gorenjske. Najmanj anketiranih je bilo iz Dolenjske (preglednica 3), na ostalih območjih anketiranja nismo opravljali.

Preglednica 3: Območja bivanja anketiranih oseb

	št. anketirancev	anketiranci v %
Dolenjska (Bela Krajina)	17	18%
Štajerska	38	39%
Osrednja Slovenija	22	23%
Gorenjska	20	21%

Med anketiranci je največ tistih s srednjo šolo oziramo gimnazijo (33,0 %). Sledijo jim tisti s poklicno šolo, nato z univerzitetno izobrazbo. Najmanj anketirancev ima magisterij ali doktorat, nekaj jih je tudi brez dokončane osnovne šole (slika 16).

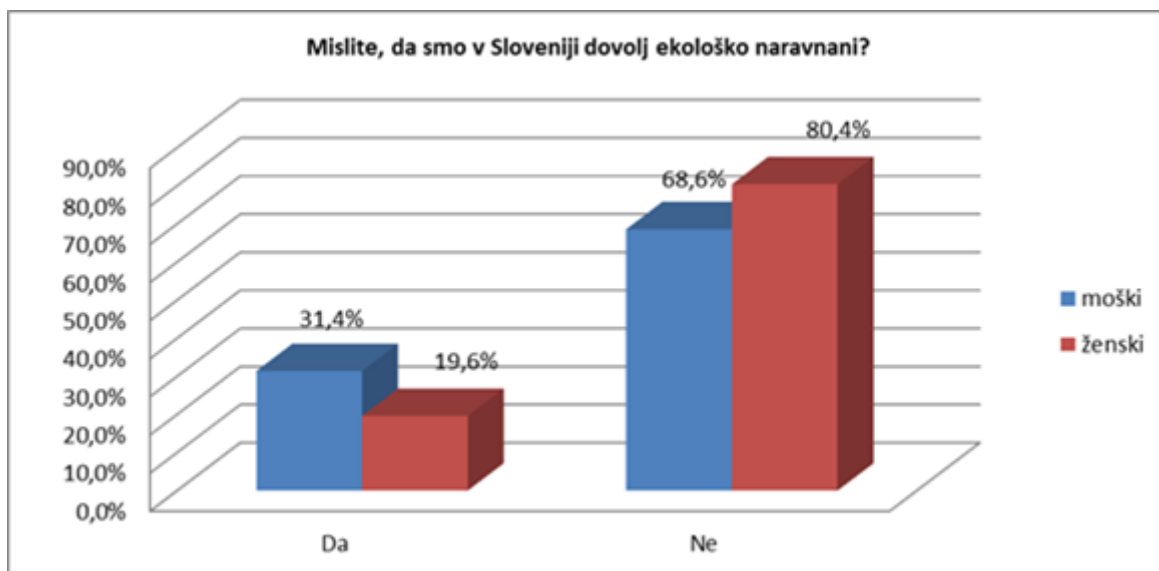

Slika 16: Stopnja izobrazbe anketiranih oseb

Glede na to, da je trend varovanja okolja iz dneva v dan večji in je v različnih medijih vse pogostejše obravnavana okoljska problematika, smo predvidevali, da imajo ljudje pozitivno mnenje o ekološke naravnosti Slovencev. Toda rezultati ankete so pokazali, da je 74 % anketirancev mnenja, da v Sloveniji nismo dovolj ekološko naravnani. Anketirance smo prosili, da utemeljijo svoj odgovor. Kot najpogostejša razloga za takšno mnenje so navedli, da še vedno veliko ljudi odlaga odpadke v naravo ter, da še vedno ne ločujemo posameznih vrst odpadkov. Očitno je, da ljudje še vedno opazijo kršitve glede odlaganja odpadkov in ne verjamejo, da se stvari na tem področju spreminjajo na bolje. Da bi se odlaganje odpadkov v naravo zmanjšalo, bi bile potrebne višje denarne kazni in večji inšpekcijski nadzor. Menimo,

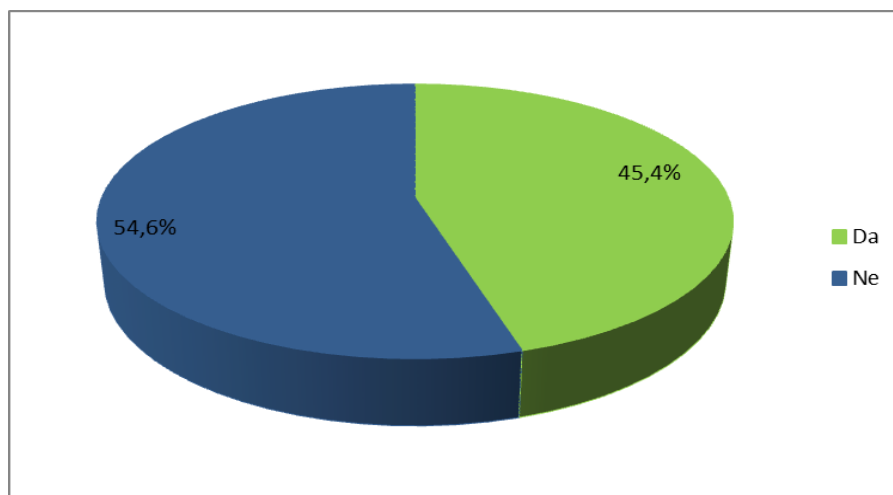
da bodo vedno obstajali posamezniki, ki določena pravila upoštevajo samo takrat, kadar so za kršitev le teh kaznovani.

Primerjava mnenj o ekološki naravnosti nam pokaže, da 80,4 % žensk meni, da v Sloveniji nismo dovolj ekološko naravnani, medtem ko je bilo pri moških anketirancih samo 68,6 % takšnega mnenja (slika 17). To kaže, da so ženske bolj kritične glede ravnanja z odpadki, verjetno zato, ker v večini ženske skrbijo za dom in družino, imajo z odpadki več opravka, so manj materialistične kot moški ter lažje prepoznajo določeno vrednost izdelka.

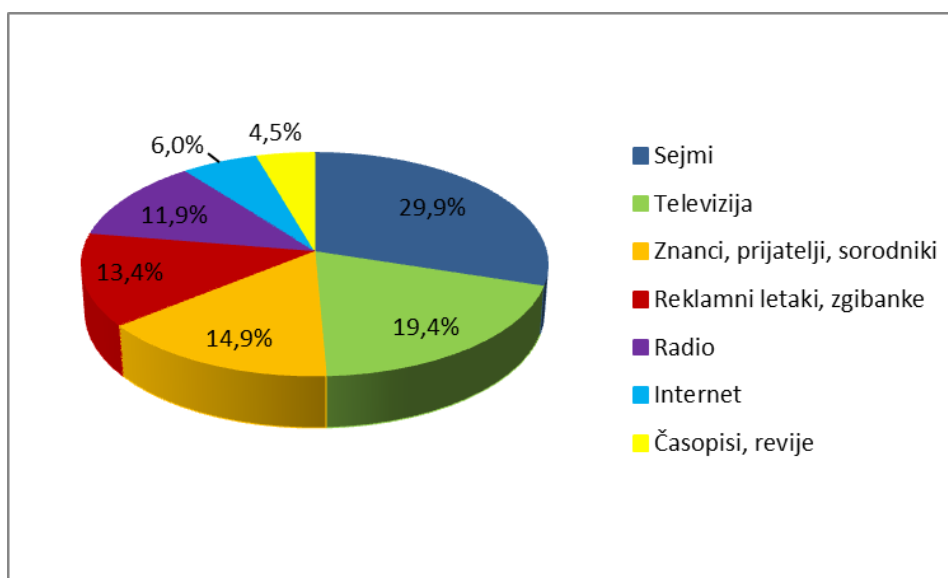
Slika 17: Primerjava mnenj o ekološki naravnosti Slovencev glede na spol anketiranih oseb

V anketnem vprašalniku nas je zanimalo, koliko anketirancev je že slišalo za centre ponovne uporabe. Glede na to, da so centri ponovne uporabe v Sloveniji novost, smo pričakovali, da so slabo poznani. Toda kar 45,4 % anketirancev je na vprašanje, ali ste že slišali za center ponovne uporabe, odgovorilo pritrdilno (slika 18). Odgovori nam povedo, da so centri ponovne uporabe dobro promovirani in kljub kratkemu delovanju že dobro poznani. Anketiranim osebam, ki so za centre ponovne uporabe slišali prvič, smo predstavili centre ponovne uporabe in kakšen je njihov pomen.

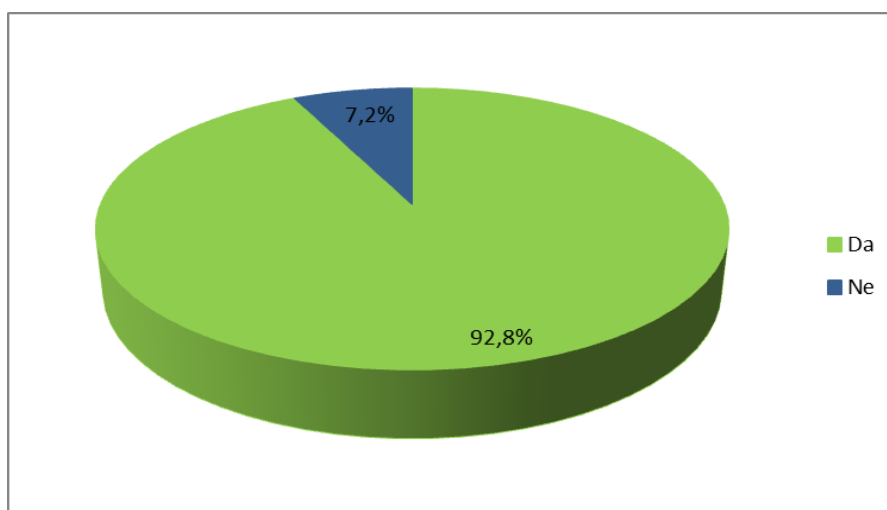
Slika 18: Vprašanje: Ali ste že slišali za centre ponovne uporabe?

Anketirancem, ki so že slišali za centre ponovne uporabe, smo zastavili vprašanje, kje so izvedeli za center ponovne uporabe (slika 19). Med odgovori je bil najpogostejši na sejmih, nato televizija, znanci, prijatelji, sorodniki. Najmanjkrat je bil izbran odgovor časopisi, revije, iz tega lahko sklepamo, da tiskani mediji (časopisi, revije) ne dosegajo svojega namena. Ljudje si najbolj zapomnijo stvari, ki jih lahko vidijo v živo (sejmi, televizija) in to kar zvedo od znancev in prijateljev. Promocija preko spleta po naši raziskavi prav tako ne dosega svojega namena.

Slika 19: Vprašanje: Če je odgovor DA, kje ste izvedeli za CPU?

Zanimalo nas je tudi mnenje anketiranih oseb o koristnosti centrov ponovne uporabe za njihov domači kraj (slika 20). Kar 92,8 % anketirancev je odgovorilo, da bi bilo dobro imeti center ponovne uporabe v svojem kraju. Anketiranci se zavedajo pozitivnih učinkov centrov ponovne uporabe (socialnih, ekonomskih in okoljskih) in bi uporabljali storitve, ki jih CPU - ji ponujajo. Menimo, da si anketiranci želijo živeti v bolj čistem okolju. Zavedajo se, da nam centri ponovne uporabe dajejo možnost vrnitve uporabnih odloženih predmetov nazaj v uporabo in s tem zmanjševanja odlaganja odpadkov in onesnaževanja okolja.

Slika 20: Vprašanje: Menite, da bi bilo dobro imeti CPU v vašem kraju?

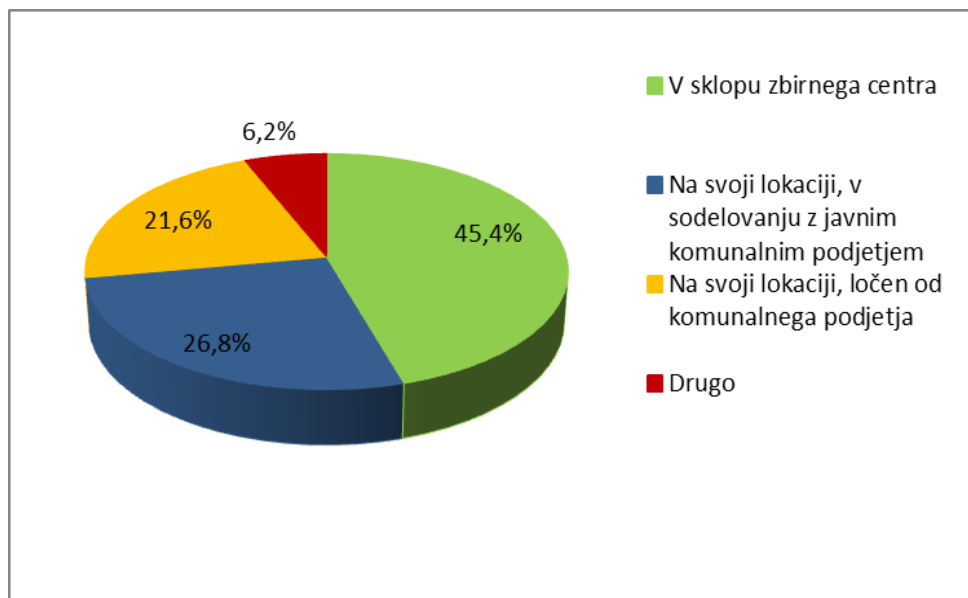
Iz prejšnjega vprašanja smo ugotovili, da je večina anketirancev mnenja, da bi bilo dobro imeti center ponovne uporabe v domačem kraju. Zato nas je pri naslednjem vprašanju zanimalo, kje bi bilo najbolj primerno mesto za center ponovne uporabe (slika 21). Skoraj polovica vprašanih (45,4 %) meni, da bi bila najboljša rešitev, da bi bili CPU-ji v sklopu zbirnega centra. Ljudje centre ponovne uporabe povezujejo z komunalnimi podjetji, hkrati pa je takšna ureditev najbolj praktična, saj lahko pripelješ kosovni material v zbirni center in se hkrati ustaviš v centru ponovne uporabe. Takšna ureditev bi imela prednost tudi za centre ponovne uporabe, saj bi pridobili stranke, ki niso imele namen obiskati CPU. Za anketirane osebe bi torej bila najboljša ureditev takšna, kot jo ima Center ponovne uporabe Rogaška Slatina. Pri Centru ponovne uporabe Vojnik, ki je v centru mesta, pa bi bilo dobro, da bi bila povezava z javnim komunalnim podjetjem jasno vidna (tabla pri vhodu), saj je anketirancem pomembno, da so v ponovno uporabo neposredno vključena komunalna podjetja.

Zanimiva je primerjava, koliko je mnenje o koristnosti CPU-jev odvisno od izobrazbe (preglednica 4). Primerjava pokaže, da je, ne glede na izobrazbo, mnenje pozitivno in visoko. To pomeni, da se vsi zavedamo trenutne okoljske problematike v Sloveniji in pozdravljamo rešitve, ki nam jih prinašajo centri ponovne uporabe.

Preglednica 4: Mnenje anketirancev glede na izobrazbo

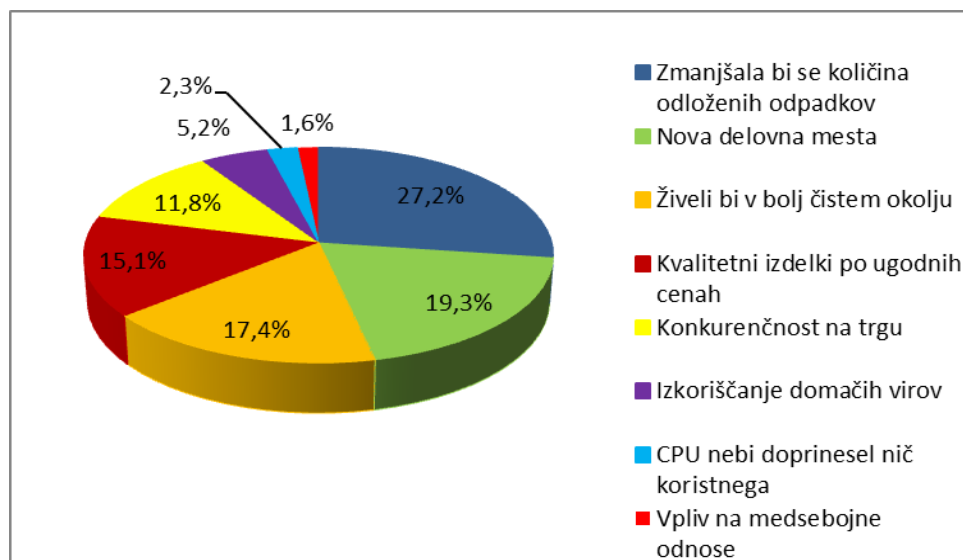
Menite, da bi bilo dobro imeti CPU v vašem kraju?		
	Da	Ne
	št. anketirancev	št. anketirancev
7 razredov osnovne šole ali manj	2	1
dokončana osnovna šola	8	1
dokončana poklicna šola	20	1
dokončana srednja strokovna šola ali gimnazija	31	1
višji program	10	0
visokošolski program	5	3
univerzitetni program	11	0
magisterij	1	0
doktorat	2	0

Slika 21: Vprašanje: Kje bi bilo najbolj primerno mesto za center ponovne uporabe?

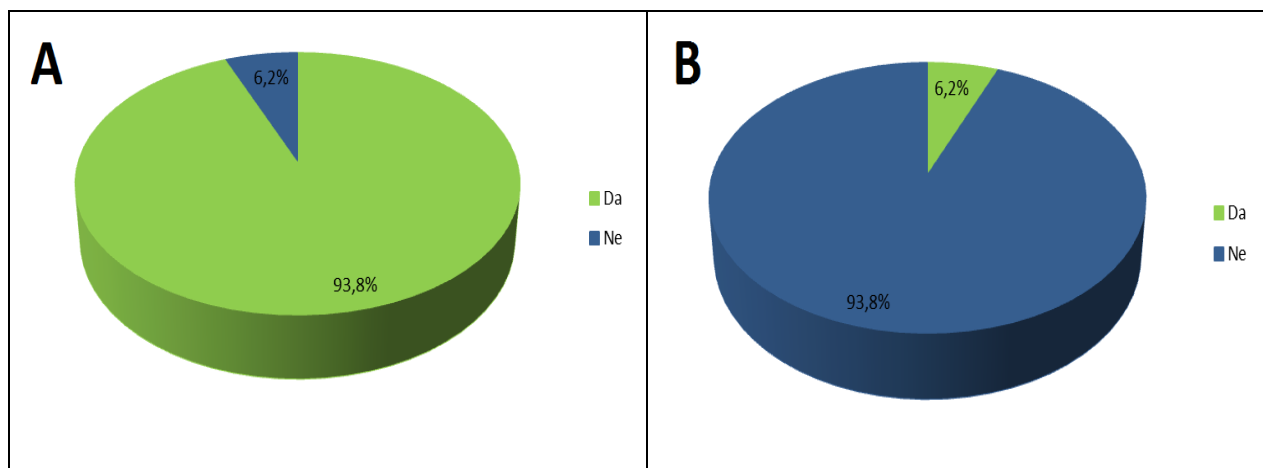
Zanimalo nas je tudi mnenje anketirancev o doprinosu centrov ponovne uporabe kraju in okolici anketirane osebe. Anketiranci so mnenja, da bi se z vzpostavitvijo CPU zmanjšala količina odloženih odpadkov (27,2%), le 2,3 % anketiranih meni, da CPU–ji ne bi doprinesli nič koristnega (slika 22). Iz odgovorov vidimo, da anketirane osebe razumejo in prepoznajo primarno funkcijo centrov ponovne uporabe, ki je ekološko naravnana. Ljudje prepoznajo tudi socialno funkcijo centrov, saj je 19,3% vprašanih odgovorilo, da bi se ohranila delovna mesta. Z vzpostavitvijo novih delovnih mest se zmanjšuje brezposelnost, ki je danes velik problem v družbi, ta hkrati povečujejo ekonomski in socialni razvoj posameznih regij.

Slika 22: Vprašanje: Kaj bi po vašem mnenju doprinesel CPU vašemu kraju in okolici?

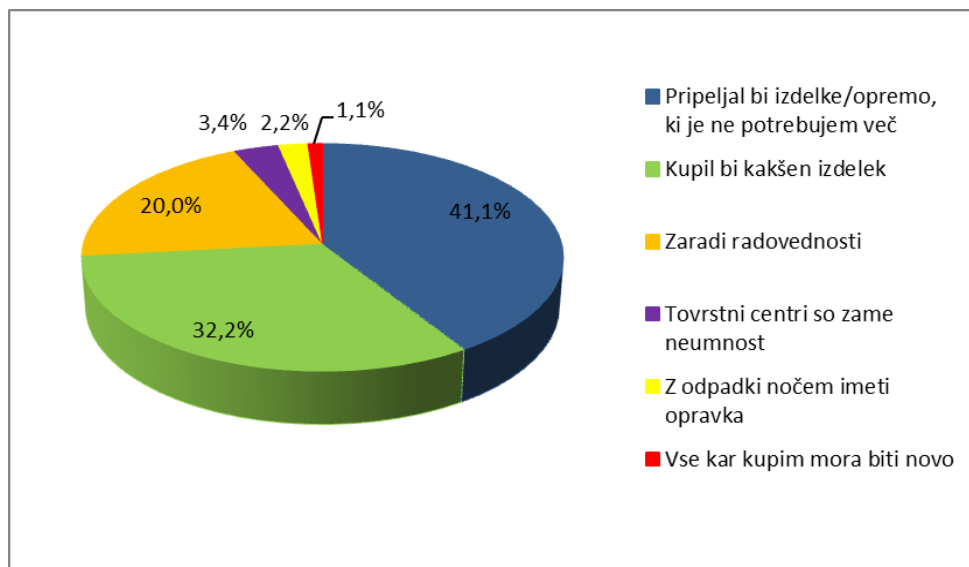
Na vprašanje o tem, ali ste že obiskali CPU je samo 6,2 % anketirancev odgovorilo pritrdilno (Slika 23). Razlog za takšen rezultat je v tem, da smo v času izvedbe anket imeli v Sloveniji odprt samo eden center ponovne uporabe v Rogaški Slatini. Pri vprašanju ali bi obiskali center ponovne uporabe, pa se struktura odgovorov obrne, saj bi kar 93,8 % anketirancev center ponovne uporabe obiskalo. Odgovori so spodbudni, saj dokazujejo, da anketiranci

nimajo predsodkov pred rabljenimi predmeti, ki jih ponujajo centri ponovne uporabe. Med temi, ki so CPU že obiskali, so vsi tisti, ki se bodo v CPU še vrnili. Ta podatek je za nas pozitiven, saj nam pove, da so bili s ponudbo CPU zadovoljni. Ugotavljamo, da je večino anketirancev že slišalo za centre ponovne uporabe, hkrati menijo, da so koristni, a je še vedno majhen delež takšnih, ki so jih obiskali. Iz tega sklepamo, da je glavni razlog v nedostopnosti. Zato je zelo pomembna razširitev centrov ponovne uporabe po celotni Sloveniji in povezovanje v mreže. Prevelika oddaljenost od kraja bivanja do CPU se stroškovno za morebitne uporabnike storitev CPU ne izide. Z lažjo dostopnostjo REUSE izdelkov bodo ti še dodatno pridobili na pomembnosti in vstopili na trg prodaje.

Slika 23: Obisk centrov ponovne uporabe: bi obiskali CPU (A), so obiskali CPU (B)

Predvidevamo, da se v vsakem domu najde kakšen odvečen, uporaben kos izdelka (pohištvo, igrače, elektronska oprema, ...) in velikokrat ne vemo kam z njim. Tako je tudi iz naše raziskave razvidno (slika 24), da bi največ vprašanih v center ponovne uporabe pripeljalo opremo/izdelke, ki je ne potrebujejo več, kupili bi kakšen izdelek ali pa bi CPU obiskali zaradi radovednosti. Odgovori so za nas spodbudni, saj prvi dve mesti zasedata odgovora, ki sta ključnega pomena za delovanje centrov ponovne uporabe. Iz rezultatov vidimo, da, če se pravilno lotimo celotnega procesa ponovne uporabe in ga znamo predstaviti ljudem, bodo ti brez negativnega priokusa sprejeli centre ponovne uporabe enako kot ostale ponudnike.

Slika 24: Razlogi zakaj bi / ne bi anketirane osebe obiskale center ponovne uporabe

8 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi z naslovom »Analiza delovanja mreže REUSE v Sloveniji in primerjava z Evropsko mrežo RREUSE« smo predstavili začetke delovanja centrov ponovne uporabe v Sloveniji, pomen socialnega podjetništva in mnenje anketirancev do centrov ponovne uporabe.

Na podlagi strokovne literature smo ugotovili, da so se v EU, vključno s Slovenijo pričeli uspešno spoprijemati s problematiko prevelike količine odpadkov. Za ravnanje z odpadki so v zadnjih letih sprejeli nove zahteve in zakone, ki določajo nova pravila, s pomočjo katerih bodo uspešnejši pri ravnanju z odpadki. Na področju vključevanja socialno ogroženih skupin v proces zaposlovanja je v Sloveniji sprejet zakon, ki natančno določa pravila delovanja socialnih podjetij. Na primeru delovanja centrov ponovne uporabe smo ugotovili, da je omenjena oblika podjetništva dobrodošla in pomembna za reševanje socialne problematike v državi.

S terenskim delom smo ugotovili, da se v Sloveniji počasi vzpostavljajo novi centri ponovne uporabe, s tem se širi njihova mreža. Center ponovne uporabe Rogaška Slatina je trenutno največji CPU v Sloveniji z najbolj pestro ponudbo. Razlog za večjo ponudbo reuse izdelkov je v tem, da ima Center ponovne uporabe Rogaška Slatina na razpolago večje prostore. V času izdelave diplomske naloge sta vrata odprla tudi CPU Tepanje in CPU Vojnik. Ostali bodoči centri ponovne uporabe so v fazi priprav in se njihov zagon pričakuje konec leta 2012 ali v začetku leta 2013. Največji problem, s katerim se soočajo pri vzpostavitvi centrov ponovne uporabe je pomanjkanje zanimanja nekaterih ključnih akterjev (država, komunalna podjetja).

S primerjavo Slovenske mreže REUSE z Evropsko mrežo RREUSE smo ugotovili, da je delovanje mreže REUSE primerljivo z mrežo RREUSE. V svojem kratkem delovanju so zagotovili uspešno delovanje in priključitev k RREUSE mreži. Vzpostavili so več centrov ponovne uporabe, ki se uspešno promovirajo v medijih, uporabne izdelke/opremo vračajo nazaj v obtok uporabe, zagotavljajo nova delovna mesta, ter v sam proces dela vključujejo socialno ogrožene skupine.

V diplomskem delu smo s pomočjo izvedene ankete raziskovali ozaveščenost posameznikov ter njihovo mnenje o centrih ponovne uporabe. Na podlagi zbranih in analiziranih anket smo ugotovili, da ljudje poznajo centre ponovne uporabe, vendar menijo, da smo Slovenci še vedno premalo ekološko naravnani. Center ponovne uporabe bi obiskala večina anketiranih oseb, le malo je takih, ki centrov ponovne uporabe ne bi obiskalo in so jim tovrstni centri nepomembni. Rezultati opravljene ankete so spodbudni, saj nakazujejo pozitivno naravnost in sprejetje centrov ponovne uporabe v okolje.

Diplomska naloga je pokazala, da so načrti delovanja centrov ponovne uporabe v Sloveniji primerno zastavljeni in bodo z nadgradnjo dosegli svoj namen in s tem pripomogli k čistejšemu okolju in bolj odgovornemu ravnanju ljudi.

9 SKLEPI

H1: Mnenje anketiranih oseb o centrih ponovne uporabe v Sloveniji so pozitivna.

HIPOTEZO
POTRDIMO

Komentar: Rezultati anketnega vprašalnika so pokazali, da 92,8 % anketirancev meni, da bi bilo dobro imeti center ponovne uporabe v domačem kraju ter, da bi to pomenilo pozitivno spremembo za kraj.

H2: Mnenje anketiranih oseb o centrih ponovne uporabe se razlikuje glede na stopnjo izobrazbe anketirancev.

HIPOTEZO
OVRŽEMO

Komentar: Rezultati anketnega vprašalnika so pokazali, da se mnenje glede centrov ponovne uporabe ne razlikujejo po stopnji izobrazbe posameznika.

H3: Ljudje bi obiskovali centre ponovne uporabe in koristili njihove storitve.

HIPOTEZO
POTRDIMO

Komentar: Rezultati anketnega vprašalnika so pokazali, da bi 93,8 % anketirancev obiskalo center ponovne uporabe. 41,1 % vprašanih bi v center ponovne uporabe pripeljalo opremo/izdelke, ki je ne potrebuje več, 32,2 % vprašanih da bi kupilo kakšen izdelek.

H4: Slovenska REUSE mreža dosega socialne, okoljske in ekonomske kriterije Evropske RREUSE mreže.

HIPOTEZO
POTRDIMO

Komentar: Ustanovitelji Slovenske REUSE mreže sodelujejo z vodilnimi partnerji v Evropski mreži RREUSE. Pri tem pridobivajo znanja in izkušnje, ki jih uporabijo pri načrtovanju delovanja pri nas. Primerjava mrež je pokazala, da obe delujeta po enakem vzorcu.

10 VIRI

1. Agencija republike Slovenije za okolje. Komunalni odpadki. Medmrežje: http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=190 (22.8.2012).
2. Agencija republike Slovenije za okolje. Ponovna uporaba odpadkov. Medmrežje: http://kpv.arso.gov.si/kpv/Gemet_search/Gemet_report/report_gemet_term?ID_CONCEPT=9106&L1=302&L2=302 (22.8.2012).
3. Arold, H. Predlog za oblikovanje mrež, ki bi okrepile proces profesionalizacije v »Second-Hand« sektorju. Medmrežje: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0C CAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.qualiprosh.eu%2Fdownload%2FProposal%2520network%2520design_slovenien.pdf&ei=BcBiUifwGMTUtAamwIEI&usg=AFQjCNFw4NQPJMYfpwA6D1bCRvJo3ICLnA&sig2=aHK-0rAiX5_Y-CuUdDVzDw (20.6.2012).
4. Arold, H., in Koring, C. 2007: European report: An investigation and analysis of the Second-Hand Sector in Europe. Medmrežje: <http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCUQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.rreuse.org%2Ft3%2Ffileadmin%2Feditor-mount%2Fdocuments%2FLeonardo-SH-Sector%2FLSH004-European-Sector-Analysis-Report-english.pdf&ei=a25tUN6eApDhtQblhoGoCQ&usg=AFQjCNEeXB8nScDs8jXZzMJpJ3scuIBzQA&sig2=HxOITLp gmE72a-Lzldp-XQ&cad=rja> (2.10.2012).
5. Branco, D. in ostali. (2004). Uvajanje socialnega podjetništva v Sloveniji: primerjalna študija: Italija, Avstrija, Slovenija. Ljubljana, Pospeševalni center za malo gospodarstvo.
6. Dees, J.G., 1998. The meaning of Social entrepreneurship. Medmrežje: <http://www.redalmarza.com/ing/pdf/TheMeaningofSocialEntrepreneurship.pdf> (4.10.2012).
7. Dermelj, M., Rosegger, R., in Trantow, T. (2011). Vstop med snovno učinkovite družbe: Predstavitev Nacionalnega akcijskega načrta za uresničevanje načel od zibke do zibke v Sloveniji. Medmrežje: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0C CMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.svrez.gov.si%2Ffileadmin%2Fsvez.gov.si%2Fpageuploads%2Fdocs%2FOd_zibke_do_zibke%2FPovzetek_akcijskega_nacrta.pdf&ei=c5BuUI7mBIXdtAaJoYDgCQ&usg=AFQjCNHoX0ZBKr5SoPFcX40r9uOfTdhpw&sig2=iLSLOYQ4wDn_qihTUNORFQ (5.10.2012).
8. Direktiva 2008/98/ES o odpadkih. Medmrežje: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0C B0QFjAA&url=http%3A%2F%2Feur-lex.europa.eu%2FLexUriServ%2FLexUriServ.do%3Furi%3DOJ%3AL%3A2008%3A312%3A0003%3A0030%3ASL%3APDF&ei=Bwx7ULfTKYjitQb0hYGADw&usg=AFQjCNHMOjSS2PoWFSzoU-ekQGA2_h2Vxg&sig2=nkAt2w2B4Ng0Cfbs7YgsuA (14.10.2012).

9. Environment: Directive 2008/98/EC on waste (Waste Framework Directive).
Medmrežje: <http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/index.htm> (5.10.2012).
10. Environmental statistics and accounts in Europe. 2010.
Medmrežje:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-32-10-283/EN/KS-32-10-283-EN.PDF (15.9.2012).
11. Fortin, J. Reuse and recycling european union social enterprises.
Medmrežje:
http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0C CAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.arc-cat.net%2Fca%2Fpublicacions%2Fpdf%2Fccr%2Fsetmanaprevencio09%2Fponencies%2F11%2520Pwp%2520Julien%2520Fortin.pdf&ei=h75iUliODofmtQamzoG4Cg&usg=AFQjCNGRcyhflqpZ2mKL_Hz1Dj-vksDvg&sig2=ZisrHqIzIE0YhODRSOfwGw (20.6.2012).
12. Gregorič, J. (2012). Načrt postavitve CPU Ljubljana.
13. Inštitut za razvoj človeških virov (2009): Socialna ekonomija v Sloveniji. Medmrežje:
http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&ved=0C CQQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.eu-integra.eu%2Fcms%2Fuploads%2Fmedia%2FSOCIALNA_EKONOMIJA_V_SLOVENIJI.pdf&ei=BQJ7UJ6_MNHEswbmylHIDg&usg=AFQjCNGe4Kn6Fgz5RfylVb7WoUGJxZp_Sw&sig2=U2pvvvaW288TIMvHHu9GMg (14.10.2012).
14. Keuc, A., in ostali, (2005). Preprečevanje in zmanjševanje odpadkov v Sloveniji. Ljubljana, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj. Medmrežje:
<http://www.umanotera.org/> (29.9.2012).
15. Klinčar, J. (2011). USE-REUSE in prepoznavna potreba po termični 30% odpadkov. V: Energijska izraba odpadkov. Ljubljana, Zveza ekoloških gibanj Slovenije.
16. Lah, A. (2002). Okoljski pojavi in pojmi: okoljsko izrazje v slovenskem in tujih jezikih z vsebinskim pojasnilom. Ljubljana, Svet za varstvo okolja Republike Slovenije.
17. Mair, J., in Marti, J. 2005: Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight.
Medmrežje: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1090951605000544> (4.10.2012).
18. Medmrežje 1: <http://www.rreuse.org/t3/> (19.6.2012).
19. Medmrežje 2: <http://www.imamidejo.si/index.php?t=news&id=824&l=sl> (31.5.2012).
20. Medmrežje 3: <http://www.eko-tce.eu/ponudba-meseca/cene-v-cpu.html> (31.5.2012).
21. Michellini, S. (2008). Values at work in Europe: A model network for a sustainable development.
Medmrežje:
http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ekonomiaspoleczna.pl%2Ffiles%2Fekonomiaspoleczna.pl%2Fpublic%2Fgk%2Fpanele%2FGKES_sesjaG_SMichellini_RREUSE.pdf&ei=FM

ViUJbHCsjvsgaJzIBY&usg=AFQjCNEPqoVoeBvttH71d1resAgvFLXpkA&sig2=kU1dwI8g9SFOXqyZ_Jxt-g&cad=rja (23.6.2012).

22. Ministrstvo za okolje in prostor. Odpadek je vir surovin. Medmrežje: http://www.arhiv.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/odpadki/odpadek_je_vir_surovin/ (20.5.2012).
23. Nevladna.org. Zakon o socialnem podjetništvu-ustanovitev,registracija,vsebina in delovanja socialnega podjetništva. Medmrežje: <http://www.nevladna.org/index.php/pomoc/izobrazevanja/1782-zakon-o-socialnem-podjetnitvu-ustanovitevregistracijavsebina-in-delovanja-socialnega-podjetnitva> (3.6.2012).
24. Oblak, E. (2005). Predgovor. V: Preprečevanje in zmanjševanje odpadkov v Sloveniji. Ljubljana, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj. Medmrežje: <http://www.umanotera.org/> (29.9.2012).
25. Okoljsko raziskovalni zavod. Promocija centrov ponovne uporabe – SLO Medmrežje: <http://www.orz.si/novosti/263.html> (22.8.2012).
26. Okoljski raziskovalni zavod. Slovenija odslej v EU mreži reuse centrov. Medmrežje: <http://www.orz.si/use-reuse/277-slovenija-odslej-v-eu-mrei-reuse-centrov.html> (13.6.2012).
27. Okoljski raziskovalni zavod. Vzpostavitev pogojev za delovanje mreže reuse centrov z zelenimi delovnimi mesti. Medmrežje: <http://www.orz.si/use-reuse.html?start=10> (26.7.2012).
28. Pirc, V.(2010). Družbeno koristna podjetja. Mladina. Medmrežje: <http://www.mladina.si/50439/druzbeno-koristna-podjetja/> (7.8.2012).
29. Pravilnik o ravnanju z odpadki, Uradni list RS, št. 32/92 in 1/96. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=16660> (15.7.2012).
30. Projekt USE-REUSE, Razpisna dokumentacija, Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela (2007-2013).
31. Radonjič, G. (2008). Embalaža in varstvo okolja: zahteve, trendi in podjetniške priložnosti. Maribor, Založba Pivec.
32. Samec, N. (2005). Ravnanje z odpadki: študijsko gradivo za dodiplomski univerzitetni študijski program. Medmrežje: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0OCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fiepoi.uni-mb.si%2Fsamec%2FStud_gradivo%2FRavnanje_z_odpadki.pdf&ei=1IZuUJCTFozls gaWqoC4AQ&usg=AFQjCNHLz5X-9nKss2GIPJ5scxEBFn144Q&sig2=l7sZqenYzTYQCyLPtUpdiA (5.10.2012).
33. Slapnik, T. (2010). Pojem in razvoj socialnega podjetništva. V: Strokovna tematska konferenca Socialno podjetništvo – izzivi in perspektive. Murska Sobota, Pribinovina, Str. 14.

34. Snaga. Zbirni centri.
Medmrežje: <http://www.snaga-mb.si/dejavnosti-podjetja/loceno-zbiranje-odpadkov/zbirni-centri/> (22.8.2012).
35. Socialni inkubator. O socialnem podjetništvu.
Medmrežje: <http://www.socialni-inkubator.si/o-socialnem-podjetnistvu.php> (31.5.2012).
36. Statistični urad Republike Slovenije. Evropski teden zmanjševanja odpadkov 2011.
Medmrežje: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4347 (24.5.2012).
37. Tehnološki center za aplikativno ekologijo. Nov pogled na odpadke – reuse center.
Medmrežje: <http://www.eko-tce.eu/dejavnosti/center-ponovne-uporabe/7-nov-pogled-na-odpadke-reuse-center.html> (20.5.2012).
38. Vovk, M. (2011). Vzpostavitev Centra ponovne uporabe v Trebnjem. Dokumentacija projekta USE-REUSE, Tehnološki center za aplikativno ekologijo d.o.o.
39. Zakon o socialnem podjetništvu. Uradni list RS, št. 20/2011, str. 2667
40. Zakon o varstvu okolja. Uradni list RS, št. 41/04, 20/06, 39/06, 70/08, 108/09, Ur.l. 48/12, 57/12 Ur.l.

CENTRI PONOVNE UPORABE V SLOVENIJI

Pozdravljeni!

Sem Lea Vodišek, absolventka VŠ študija na Visoki šoli za varstvo okolja v Velenju. V sklopu diplomske naloge izvajam anketo, ki se nanaša na poznavanje Centrov ponovne uporabe v Sloveniji. Prosim, da si vzamete nekaj časa in v celoti odgovorite na spodaj zastavljena vprašanja. Anketa je anonimna, podatke bom uporabila za izdelavo diplomske naloge. Hvala!

1. SPOL

- moški
- ženski

2. STAROST

- 0-9 let
- 10-19 let
- 20-34 let
- 35-49 let
- 49-60 let
- 60-64 let
- 65 let in več

3. IZ KATERE REGIJE PRIHAJATE?

- Prekmurje
- Dolenjska (Bela Krajina)
- Primorska
- Štajerska
- Osrednja Slovenija
- Gorenjska
- Koroška

4. STOPNJA IZOBRAZBE

- 7 razredov osnovne šole ali manj
- dokončana osnovna šola
- dokončana poklicna šola
- dokončana srednja strokovna šola ali gimnazija
- višji program
- visokošolski program
- univerzitetni program
- magisterij
- doktorat

5. MISLITE, DA SMO V SLOVENIJI DOVOLJ EKOLOŠKO NARAVNANI?

- Da
- Ne

Utemeljite svoj odgovor :

---

6. ALI STE ŽE SLIŠALI ZA CENTRE PONOVNE UPORABE (REUSE centri)?

- Da
- Ne

7. ČE JE ODGOVOR DA, KJE STE IZVEDELI ZA CENTRE PONOVNE UPORABE (CPU)?

☐ radio	☐ reklamni letaki, zgibanke
☐ televizija	☐ sejmi
☐ internet	
☐ časopis, revije	
☐ znanci, prijatelji, sorodniki	

8. MENITE, DA BI BILO DOBRO IMETI CPU V VAŠEM KRAJU?

- Da
- Ne
- CPU je že v mojem kraju

9. KJE BI BILO NAJBOLJ PRIMERNO MESTO ZA CENTER PONOVNE UPORABE?

- V sklopu Zbirnega centra
- Na svoji lokaciji, a še vedno v sodelovanju z javnim komunalnim podjetjem
- Na svoji lokaciji, ločen od komunalnega podjetja
- Drugo: _____.

10. KAJ BI PO VAŠEM MNENJU DOPRINESEL CPU VAŠEMU KRAJU IN OKOLICI?

- Zmanjšala bi se količina odloženih odpadkov
- Živeli bi v bolj čistem okolju
- Nova delovna mesta
- Vpliv na medsebojne odnose in na enakost med člani skupnosti
- Kvalitetni izdelki dostopni po ugodni ceni
- Izkoriščanje domačih virov
- Konkurenčnost na trgu
- CPU nebi doprinesel nič koristnega
- Drugo: _____.

11. ALI STE ŽE OBISKALI CENTER PONOVNE UPORABE?

- Da
- Ne

12. ALI BI OBISKALI CENTER PONOVNE UPORABE?

- Da
- Ne

13. ZAKAJ?

- Zaradi radovednosti
- Pripeljal bi/sem izdelke/opremo, ki je ne potrebujem več
- Kupil bi/sem kakšen izdelek
- Z odpadki nočem imeti opravka
- Vse kar kupim mora biti novo
- Tovrstni centri so zame neumnost
- Drugo: _____.